

"PROLETAREC"
je delavski list
za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NO.—ST. 1194.

Entered as second-class matter December 8, 1927, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL. 31. JULIJA (JULY 31st,) 1930.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

LETO—VOL. XXV.

KRIVIČNA OBSODBA, KI SE MORA POPRAVITI VZLIC NOVIM DOKAZOM STA MOONEY IN BILLINGS ŠE VEDNO V JEČI

Prizadevanja delavskih organizacij, med njimi socialistične stranke in Scripps-Howardovega časopisa, za njuno osvoboditev

Po prizadevanjih časopisa Scripps-Howardovega sindikata so našli John MacDonald, ki je bil na obravnnavi po preparedness paradi l. 1916 v San Franciscu ena glavnih prič proti Mooneyju in Billingsu. Zdaj priznava, da je legal in izrazil je željo, ker so mu že prišli na sled, da ga odvedejo v Californijo, kjer bo pod prisego izjavil, da so bila njegova pričanja, ki so potrjevala krivdo Mooneyja in Billingsa, pri bombnem napadu na parado, neresnična. MacDonald je mogo pripomogel k obsodbi Mooneyja na smrt in Billingsa v dosmrtno ječo. Ker pa se je že tedaj videlo, da je bila obravnava ves čas pod vplivom naščevalnega nagona, da se krivdo za atentat nekomu napriči, neglede na točne dokaze, so si za žrtev izbrali dva najbolj znana delavska agitatorja — Mooneyja in Billingsa. Z izmišljenimi dokazi, ter na podlagi dejstva, da sta bila tistidan v mestu in gledala parado s strehe neke hiše, dasi več blokov stran od kraja, kjer je bila eksplodirala bomba, se je potrota od vsega začetka "uverila" v njuno krivdo ter brez posmisljanja izrekla "kriva sta". Devet ljudi je bilo ubitih v paradi. Zločin je nekdo storil, in nekdo mora biti kaznovan. Nihče ne zagovarja takih napadov, ki navsezadnje zadenejo le delavce, in nihče ne ugovarja pravilu, da krivci zaslužijo kazeno.

Mooney in Billings jo nista zaslužila. To je izprevidel že predsednik Wilson, ki je apeliral na oblast v Californiji, da ne izvede smrtno obsodbe nad Mooneyjem. Kazen mu je bila spremenjena v dosmrtno ječo.

Californijski governer Young je bil že neštečo telegramov, resolucij in priporočil za osvoboditev Mooneyja in Billingsa. Vsi živeči porotniki, ki so ju obsodili, so se že pred leti znova poglobili v njuno zadevo in prišli do sklepa, da so se prenagliili. Priporočali so osvoboditev. Prosektorji, sodniki in mnogi drugi prominentni juristi so že storili nebroj korakov v namenu, da se krivico, ki jima je bila storjena, odpravi. Če ne drugega, se je doseglo s tem vsaj to, da tudi široke ljudske množice spoznavajo razredni značaj justice v kapitalistični uredbi. Vidijo, da se ji ne gre za pravico, nego za "biti v pravem", tudi ako je v nepravem. Ona je moč, in moč je pravica.

V pričanju o nedolžnosti Mooneyja in Billingsa se je oglasil razen MacDonalda v Clevelandu bivši mornar Adam Krumesc. Zaprisegel je izjavlo, v kateri pravi, da sta po njegovem prepričanju Mooney in Billings nedolžna. Izpovedal je, da je bil v času parada nasproti ceste, kjer je razpočela bomba. Bil je tedaj mornar.

IZSELJEVANJE JAPONCEV.

Leta 1929 se je izselilo v Brazilijo 15,000 Japoncev in več tisoč tudi v druge države Južne Amerike.

Proletarec

je vreden več, kot znaša sedanja narodnina. Kadar vam poteče, obnovite jo točno, kar bo listu v teh časih izdatna pomoč

Na sliki je mesto Ariano v južni Italiji, katerega je potres dne 23. julija skoro popolnoma razrušil. Tudi mnogo drugih mest v južni Italiji je v azvalinah. Podobe so cerkve in kmečki domovi. Škoda je ogromna. Nad 2,200 ljudi je bilo ubitih, več tisoč ranjenih in mnogi so od strahu zboleli. Vodovodne naprave v enih mestih so uničene. Ta potres znači eno največjih katastrof v zgodovini Italije. Kardinal Ascalesi, ki je tudi Nadškof v Neapolju, je proglašil potres za silno šibo božjo. Gospodov srd so po mnenju svetega kardinala povzročile posebno ženske, ker se tako malo oblačijo. Dan po potresu pa je obiskal severno Italijo orkan, ki je podiral domove, lomil dreve in uničeval polja, ter s svojo destruktivnostjo povzročil nove milijone lir škode. Ubil je tudi 12 ljudi. K temu so prišli še nalinji v povodnjih, in kazeno je bila popolna. Poročevalci svetovnih listov opisujejo nevrjetna vraževerstva, ki so dobila v teh katastrofah svoj najmočnejši izraz. To tudi pojasni, čemu sta Mussolini in papež absolutna gospodarja Italije.

Socialisti aktivni v volilni kampanji

Governerski kandidati na socialistični listi. — Stranka pričakuje velik napredek svojih glasov.

Socialistična stranka je letos v nekaterih državah posegla v svoj glavni zamah. Na socialistični kampanji z živahnostjo kakor še nobenkrat po vojni. To ji omogoča sentiment med delavstvom, kateri ji postaja bolj in bolj prijazen. Začelo je spoznavati, da so bili napadni na socialistike v teku medvojnih let vprizorjeni zato, da so privatni interesi uničili, oziroma docela oslabili stranko, katera jim je začela postajati neverjava. Napadli so jo seveda kot "neameriško", "tujezemsko", "pronemško", "židovsko", "bogotajsko" in ob enem za "velezajdalsko". Zatirali so njene liste in jih ji večinoma uničili, preganjali njene vodilne člane po sodiščih, ali jih celo zaprli, in tako so s pomočjo svoje tiska, filma ter sodnega aparata ustvarili med ljudstvom razpoloženje, ki je postal socializmom skrajno sovražno. K nadaljnemu uničevanju socialistične stranke so pripomogli koncem vojne in po vojni še agentje provokatorji pod masko "levega krila" in potem se začeli zanimati za krivico, ki se godi dvema delavskima agitatorjem pod krinko justice, se veča. Izbegavanju pride konec, in tedaj bo governer moral žrtvi ali izpustiti, ali pa odločno pokazati svetu, da kapitalistični justici tudi v tem slučaju ni za izbrisanje krivice, nego ji je namen maščevalnost. Medtem bo zavedno delavstvo storilo kolikor največ mogoče, da postaneta Mooney in Billings zopet svobodna.

IZSELJEVANJE JAPONCEV.

Leta 1929 se je izselilo v Brazilijo 15,000 Japoncev in več tisoč tudi v druge države Južne Amerike.

POTRESNA KATASTROFA, ALI "ŠIBA BOŽJA"?

John L. Lewis je izgubil bitko v Illinoisu, kar se sodišča te, se pritožil naprej, in intrigira naprej proti reorganizirani U. M. W., ob enem je izposoval zase zelo ugodne pogoje z operatorji na polju trdrega premoga, kjer je zdaj zadnja njegova trdnjava. Kompanije so pristale v check-off, cesar na antracitu dozdaj ni bilo, kar znači povečanje dohodkov indianapski U. M. W. V ostalem so izgledi, da springfieldska U. M. W. prodira med premogarje v raznih državah in izpodriva ostanke Lewisove užine.

Socialistični kandidat za governerja v Pensylvaniji je James H. Maurer, v Californiji Upton Sinclair, v New Yorku Louis Waldman, v Wisconsinu Frank B. Metcalf, v Ohiju Joseph Sharts itd.

Newyorški socialisti so imeli nedavno nominacijsko konvencijo v Schenectadyju, ki je bila dobro obiskana in zelo živahnava. "Socialistična stranka je edina, ki pridobiva na prestižu", je dejal Morris Hillquit v otvoritvenem govoru. Aktiven član te konvencije je bil tudi Norman Thomas.

Nesnaga v parkih

V parkih velikih mest puščajo ljudje velike množine papirja razmetanega po travu in pod drevjem, ostanke lunca in tako ropotijo, kar parkom ni v okrasek. V času vročine puščajo posnetniki ob nedeljah samo v čikaškem Lincolnovem parku trideset ton papirja, ki pa ga morajo delavci šele zbrati in zbasati v koše in vreče, kar da mnogo dela.

LOBANJE, KI SPOMINAJO NA PROŠLOST

Ta kriza je sedaj izgubila v svoj glavni zamah. Na socialistični kampanji z živahnostjo kakor še nobenkrat po vojni. To ji omogoča sentiment med delavstvom, kateri ji postaja bolj in bolj prijazen. Začelo je spoznavati, da so bili napadni na socialistike v teku medvojnih let vprizorjeni zato, da so privatni interesi uničili, oziroma docela oslabili stranko, katera jim je začela postajati neverjava. Napadli so jo seveda kot "neameriško", "tujezemsko", "pronemško", "židovsko", "bogotajsko" in ob enem za "velezajdalsko". Zatirali so njene liste in jih ji večinoma uničili, preganjali njene vodilne člane po sodiščih, ali jih celo zaprli, in tako so s pomočjo svoje tiska, filma ter sodnega aparata ustvarili med ljudstvom razpoloženje, ki je postal socializmom skrajno sovražno. K nadaljnemu uničevanju socialistične stranke so pripomogli koncem vojne in po vojni še agentje provokatorji pod masko "levega krila" in potem se začeli zanimati za krivico, ki se godi dvema delavskima agitatorjem pod krinko justice, se veča. Izbegavanju pride konec, in tedaj bo governer moral žrtvi ali izpustiti, ali pa odločno pokazati svetu, da kapitalistični justici tudi v tem slučaju ni za izbrisanje krivice, nego ji je namen maščevalnost. Medtem bo zavedno delavstvo storilo kolikor največ mogoče, da postaneta Mooney in Billings zopet svobodna.

Lewisova sreča v nesreči

John L. Lewis je izgubil bitko v Illinoisu, kar se sodišča te, se pritožil naprej, in intrigira naprej proti reorganizirani U. M. W., ob enem je izposoval zase zelo ugodne pogoje z operatorji na polju trdrega premoga, kjer je zdaj zadnja njegova trdnjava. Kompanije so pristale v check-off, cesar na antracitu dozdaj ni bilo, kar znači povečanje dohodkov indianapski U. M. W. V ostalem so izgledi, da springfieldska U. M. W. prodira med premogarje v raznih državah in izpodriva ostanke Lewisove užine.

Moč nemške socialistične stranke

Nemška socialistična stranka ima okrog 1,030,000 članov. V prešem letu je narasla za 84,000 članov.

Mesto sedmih milijonov

Po končnih podatkih cenzus biroja ima New York 6,955,034 prebivalcev, ali več kot še enkrat koliko kot jih ima Chicago.

PREDSODKI, KI SO OSTANEK PROŠLOSTI

Papež apelira na zdravničke, da naj boljše vplivajo na žensko nošo

Ko je dne 2. julija papež sprejel večjo deputacijo zdravnikov, je nanje apeliral, naj vplivajo, da se bodo ženske oblačile. "Zdravnički so mnogo krivi, da si ženske ne zakrivajo dovolj nagote," je dejal sveti oče, "ker jim dovoljujejo, da je taka noša zdrava." In potem jim je svetoval spremeni svoj nauk v smislu, da je koristno zdravju in pa dostojno, če si Evine hčerke zadostno pokrivajo noge, roke in vrato, da ne bo ne prehladov in ne poohujanja.

Po mnenju enega kardinala in tisočih nižjih duhovnikov v Italiji je pomankanje oblačenje na ženskah izvralo tudi jezo božjo, kar je povzročilo potres in s tem veliko šibo za grehe ljudi, ki so pozabili mislit na "drugi svet."

Prepovedane molitve

Nemško vrhovno sodišče je prepovedalo v šolah molitve, iz katerih veje monarhistični duh. Eni duhovniki so uvedli prejšnjega leta se je število v molitve tudi besedilo, s katerim vitezovi povečalo za 9 terim naj otroci prosijo Boga, odstotkov. V Zedinjenih državah je trikrat več avtomobilov kot v vseh drugih deželah. Ljudi se zdelo to odkritje zelo interesantno, zavito v mistriji prošlosti, in so prišli v tisočih, da vidijo kosti.

Dobili izgledi za napredek socialistične stranke pri prihodnjih volitvah so posebno v državah New York, Wisconsin, Pennsylvania, v nekaterih drugih vzhodnih državah in v Californiji. V slednjem in v Ohiju ima stranka težkoče s peticijami. V Ohiju npr. mora dobiti okrog trideset tisoč podpisov, predno moreno njeni kandidati pod njenim imenom na glasovnico.

Borajoči, da so najdeni okostnjaki najbrž ostanki tistih ljudi, kateri je v 16. stoletju morila sveta inkvizicija in jih v Cuanci pometala v dupline kleti semeniča.

Pričal proti Mooneyju po krivem

Na sliki v sredji je John MacDonald, ki je po štirinajst letih molka priznal, da je pričal proti Mooneyju po krivem. Teda — prav — je bil pod vtišom vojne psihoze; smrt deseterih, ki so bili razmesarjeni v preparedness paradi v San Franciscu ga je pretresla in zločin je obojal. Ko so prijeli Mooneyja in Billingsa, je bil on eden izmed glavnih prič, ki je vse "videl", a končno — po 14 letih, ga je pripravilo poštenje v korkar, da storjeno krivico popravi. Vseled tega je šel k oblastim, izjavil pod prisego, da je bilo tisto, kar je pričal pred 14 leti napačno, in zato so ga z vzhoda, kjer je živel, poslali v California, da izpove govorju, čemu so pod kakinimi vtiši pričal napačno proti Mooneyju in Billingu.

Glasovi iz našega Gibanja

Iz Collinwooda

Na prošli seji kluba št. 49 smo precej živahno razpravljali o različnih vprašanjih. Dobili smo tudi tri nove člane, oziroma, eden je že star član iz prejšnjih časov. Dobro došel nazaj.

V pomoč strankinemu fondu smo poslali \$5, letos že drugič.

Veselico s programom prirediti klub 26. oktobra v Slov. del. domu.

Sidney Yellen, državni tajnik socialistične stranke, tarna, da bo premalo podpisov. Sodruži, naprej z delom, da jih naberemo zadostno število.

Seja našega kluba se vrši vsako prvo nedeljo ob 10. dopoldne v čitalnici S. D. D. Prihodnja bo 3. avgusta. Pripeljite vsak enega novega člena, pa se bo klubu veliko poznales, 'otrebujemo namreč še mnogo članov, predno bo revolucion.

Sodruga Matt Pišler in Matt Petrovich sta na obisku v stari domovini. Želimo jima mnogo zabave in srečen povratek.

Frank Barbic.

V nedeljo 3. avgusta je izlet zborna "Svobode"

Detroit, Mich. — Socialistični pevski zbor "Svoboda" letos še ni bil deležen piknika, zato ga priredi v nedeljo 3. avgusta na dobroznan Streight Lake. Na sporedbo bo petje, razne pikniške igre in ples. Ker "Svoboda" noče, da bi kdo udeležencev tega piknika trpel glad ali žejo, bo poskrbela, da bo zemljiskih dobrobit na razpolago. Našim "pečljarem", ki še nima boljših polovic, da bi prinesle s seboj baskete z jestvimi, zagotavljamo, da naj pri-

dejo brez skrbi, kajti kot že realističnimi državami za kolonijo, ne bo vzroka za glad in je. Končan je v tej izdaji.

Izneli smo v načrtu, da najmemo bus, toda ker imajo ljudje večinoma avte, se bi stvar zadnjih 30 let. Je še vedno krepak, o čemur sem se uveril, ko sem bil tam pred dvemi leti na obisku. Mihevc je zelo dober ljudski govornik, zato je bil vedno zaposljen z gorniškim turami in organizatorčnim delom.

O njemu napišem več enkrat pozneje. Ameriški sodruži mu izrekajo k njegovi 60-letnici iskrene čestitke.

Anton Vičič.

Nace Mihevc 60-letnik

Nace Mihevc je obhajal 29. junija svoj šestdeseti rojstni dan. Prav žal mi je, da se nisem tega spomnil ob pravem času. Šele ko sem čital o tem Nacetovem jubileju v Delavski Politiki, sem videl, da sem nekaj prezrl, kar ne bi bil smel.

Nace Mihevc je eden pionirjev v delavskem gibanju na Slovenskem. Redki so, ki bi delali toliko, s tolikšnimi žrtvami in samozatajevanjem, kakor je delal in žrtvoval naš jubilant. V zgradbi probuje slovenskega delavstva in njegovih organizacij je velik kos njegovega neumornega dela. Bil je aktiven na političnem, strokovnem in zadružnem polju. V svoji mladosti, ko je napram delavskemu gibanju nastopala oblast z najdrastičnejšimi sredstvi, je moral mnogo prestati. Sedaj je aktiven v strokovnem gibanju in kot sotrudnik delavskih publikacij, kajti sedanjem režim v Jugoslaviji ne dopušča političnega udejstvovanja.

Njegova posebnost je, da ima velik pripovedni dar. Nešteto povestic, gospodarskih poročil in člankov je napisal za naše liste. Precej je napisal tudi za Proletarca. V prošli številki ima članek o borbi med imperijem, zagotavljamo, da naj pri-

Z bojnega polja

Milwaukee, Wis. — Par številk nazaj sem omenil v Proletarju nekoliko tukajšnjih pojmov, med glavnim odborom J. P. Z. Sloga in lastnikom oziroma urednikom lokalnega lista "Obzor" ter njegovimi pristaši. In glej ga spaka, takoj je tudi menog pograbl bojni metež in mevrgel v njihovo arenino, da bi me imeli za tarčo.

Prva bomba, ki je bila izstreljena na mojo malenkost, mi je prinesla častni naslov "kaplana" in to ne da bi mi bilo treba študirati v "črni šoli". Upam, da me generalni štab, katerega ponizni sluga je sob. John Veršnik, kmalu inštalira za župnika, da nas vsaj v tem oziru ne bo prekašal Sheboygan.

V predzadnji izdaji Stautovega žurnala čitam celo vrsto nasvetov, ki mi jih podaja sob.

J. Veršnik, oziroma njegov šef. On piše: Tu smo člani bratstva organizacije, v kateri mora vladati bratstvo in demokracija, in gl. odbor je prvi, ki mora to upoštevati ter dati drugim dober vzhled!

Po mnenju tega velenuma morajo člani gl. odbora držati ustaza zaprti. Obrambi naj se odrežejo, in kadar jih kdo opljuje sprejaj, morajo nastaviti še hrbet! Ha, pač smešna ideja našega junaka.

Ko sem pisal, da naj gl. odbor porabi vsa sredstva, ki so na razpolago, da zoperi ustavo postavi mir in slogo v organizaciji, sem s tem samoposebni umevno mislil ustavo in pravila, katera imajo v take namene vse potrebne določbe. V vsaki organizaciji se lahko pojavijo razdiralci, v vsaki lahko dobe za nekaj časa velik zamah, toda vodstvo, ko opazi nevarnost, ne sme dopustiti, da se bo bolezni razvila predaleč, ker bi v teku časa značila veliko nazadovanje, in morda celo propast.

Br. Veršnik se sklicuje na pravila, ki določajo vsem člancem enakopravnost. Res je to. Jamčijo jo tudi članom gl. odbora. Ni pa dovoljeno nobenemu članu takih določb izrabljati za ščuvanje, za beganje članstva in za negovanje sovraštev. Mar je to enakopravnost, če napadani člani, ki niso bili ljubi urednik, niso dobili niti prostora za svoj zagonov v bivšem glasilu?

Isti dopisnik, oziroma njegov šef piše, da so društva št. 1, 6, 11 in 15 poslala glavnemu odboru protest, ta pa je v odgovor obtožil le dve društvi, nameri št. 11 in 15, drugi dve pa je oprostil. Ni mi znana vsebina omenjenih protestov, torej kateri je bil spisan v mejah dolob v pravilih in kateri ne.

Ko liko mi je znano, je gl. odbor obtožil druš. št. 11 in 15 na glavnem odboru radi iniciativ, katera predstavljajo glavnemu odboru nepoštena dejanja.

Ni moj namen zagovarjati glavnemu odboru, niti ne katerega izmed omenjenih društv, vendar pa izjavljam, da iniciativa, posljana od društva št. 11, ne dovoljuje glavnemu odboru

Tudi teatri imajo neprilike. Na sliki je Earl Caroll s korosom svoje igre, ki je znana vprorjevatev raznih muzikalnih komedij, katerih posebnost so korusi lepih deklet. Caroll je imel s policijskimi oblastmi in s sodišči v New Yorku že večkrat neprilike radi "nemoralnih" prizorov v njegovih "produkcijs". Policijski cenzor je obiskal tudi eno poslednjih njegovih iger in prišel iz gledališča — kakor je dejal, ves rdeč sramu, ker je videl, da eno dekle iz korusa pleše čisto naga, in v ogorčenje so ga spravili tudi nekateri drugi nemoralni prizori. Enemu dekletu npr. pada v igri namenoma oblekca s pasu, in neki moški prisloči, da ji jo popravi nazaj. Vsled tega je moral Caroll z vsemi dekleti, ki so bila v igri, in z moškimi, pred sodnika. Za teater in Carolla je bila to velika reklama, toda stalo ga je precej tisočakov, in stvar ni že popolnoma zaključena, ker se grafterji boje protestov moralističnih skupin.

svobode in pravic, katere jim dajejo pravila.

Ako je kateri glavnih odbornikov zakrivil prestopke, kakor jih naglaša iniciativa, bi se ga moralno najprvo obtožiti, kakor določajo pravila, kajti to jim da priliko zagovora. Ce

bi jim bila krivda na obravnavi dokazana, potem šele bi bila iniciativa za odpoklic na mestu, in glavni odbor bi bil v celoti odstavljen.

Sedaj pa svetujem br. Veršniku, da naj vpraša svojega šefa za pojasnilo, kdo bo vodil po odpoklicu pa do izvolitve novega odbora posle organizacije? V istem členu točka 11 pravi, da pet glavnih odbornikov tvori kvorum, in njihovi sklepi so veljavni v vseh poslih organizacije, razen, kjer pravila predpisujejo drugače.

Vidiš, cenjeni br. Veršnik, da stvar ni tako enostavna! Če hočeta s tvojim šefom že pred potekom termina sedanjih glavnih odbornikov priti v glavnem odboru, moraš apelirati na svoje društvo, da izda drugo iniciativo za sklicanje izredne konvencije, kajti samo ta more ostaviti sedanji odbor in izvoliti takoj drugega, da ne nastanejo neprilike pri vodstvu organizacije.

Sicer pa sem prepričan, da bi članstvo dobro premislico, predno bi glasovalo za izredno konvencijo in si s tem nakopal menovati nikogar v "titelirane poklice".

Ako se bo priatelj in br.

Veršnik držal teh nasvetov,

sem prepričan, da bo delal v duhu bratstva in za prospeh JPZ Sloga.

Br. Veršnik želi tudi nekaj dobrih nasvetov, ki bi bili koristni njemu in članstvu. Zelji rad ustrežem, ker je to pač poklic "kaplana". Evo jih:

1. Kadarkoli misliš, da dela kdo glavnih odbornikov, ali dela moremo, gremo v poletju "kam ven", kot pravino, "prosto naravo", kjer je hladnejše, kjer ni toliko zidovja, in kjer raste razen kamenja tudi trava, drevje, bezeg v različno drugo zelenje, in seveda tudi komarji ter podobni nebodijih.

2. Pazi, da boš sestavil obtožbo v smislu pravil in ustanove JPZ Sloga.

3. Kadar občuješ s svojimi bratimi, bodisi na sejah, izven sej ali v listih, vedi, da je vsak član vreden toliko kakor ti, in ako hočeš, da te bodo respektivali, moraš biti tudi v bojih dobrostoj ter se držati resnice.

4. Na naslov br. Veršnika naj velja, da ne on, niti njegov šef nista autoritet za izdavanje diploma, in da ni v njuni moći imenovati nikogar v "titelirane poklice".

Ako se bo priatelj in br. Veršnik držal teh nasvetov, sem prepričan, da bo delal v duhu bratstva in za prospeh JPZ Sloga.

Joe Vidmar.

Piknik kluba št. 27 in plevskega zborna "Zarja"

Cleveland, O. — V nedeljo 17. avgusta priredi piknik na znani Močilnikarjevi farmi klub št. 27 JSZ. s sodelovanjem pevskega zborna "Zarja".

Na tej farmi ne lepem hribu pod koščatim drevjem bo prijetno vsem. Prosta narava nas bo razvedrila, da pozabimo za nekaj časa težkoče življenja. V svojem poročilu na društva pravi, da bi bila konvencija končana v enem dnevu. Morda, če se bi delegatje takoj ravnali kakor se vedejo vojaki na vajah. Ampak taki komandi bi se uprli, in Veršnikov račun o enodnevni konvenciji bi sel po vodi.

V svojem dopisu pravi nadalje: "Mi želimo imeti tak gl. odbor, ki bo delal v korist cele zveze in vsega članstva, ne pa tako, kakor dela sedanji, kar je v škodo celi zvezzi!"

Isti dopisnik, oziroma njegov šef piše, da so društva št. 1, 6, 11 in 15 poslala glavnemu odboru protest, ta pa je v odgovor obtožil le dve društvi, nameri št. 11 in 15, drugi dve pa je oprostil. Ni mi znana vsebina omenjenih protestov, torej kateri je bil spisan v mejah dolob v pravilih in kateri ne.

Ko liko mi je znano, je gl. odbor obtožil druš. št. 11 in 15 na glavnem odboru radi iniciativ, katera predstavljajo glavnemu odboru nepoštena dejanja.

Ni moj namen zagovarjati glavnemu odboru, niti ne katerega izmed omenjenih društv, vendar pa izjavljam, da iniciativa, posljana od društva št. 11, ne dovoljuje glavnemu odboru

dva tedna, druge pa popolnoma, in če pridejo kdaj nazaj, bodo pri njemu zopet novi delavci. O teh velikanskih odslavitvah so detroitski dnevnički molčaci... Na "počitnicah" je 120,000 samo Fordovih delavcev. Nihče jih ne vpraša, ali imajo sredstva za preživljvanje, nego se jih tebi nič meni nič odslovi, ker se gospodarju ne izplača, da bi jih imel še v nadalje v službi. On hoče velike profite, zato lahko čaka. Tudi delavec čaka — toda ima skrbi, kje bo za kruh, ki ga rabijo družina, kje bo za sol, obliko in druge potrebščine. Kapitalist pa ima v zlici krizi vsega dovolj in čaka prilike, da na pravi čimvečje profite.

Govori se, da je sedanje sistematično odslavljjanje delavcev tudi nekakšna poteza za zniževanje plač. Tisti, ki so sedaj prejemali \$1 na uro, bodo, kadar jih pozovemo nazaj, dobili od 70 do 80c na uro. Toleko je bilo v pripitijo o "brezprimerni" prosperiteti, sedaj pa priznava, da inamo "nekoliko depresije", tudi kapitalistično časopisje.

V Detroitu smo imeli 22. julija odpoklicne volitve. Na tarči je bil župan, kateri je bil obtožen mnogih pogreškov. Ljudstvo se je izreklo proti njemu in veliko večino. Kot znano iz listov, se Detroit zaenio s Chicago postavlja z gangsterškimi umori. V teku tedna ali dveh je bilo deset ubitih v medsebojnem boju. Storilcev seveda ne izslede, kakor je že navada, dasi je mnogo aretacij, pisanja in zasiševanja. Zelo senzacionalni umor se je izvršil tudi ob prilikom omenjenega referendum. Bil je tako dokazuje, kako globoko sega moč ameriških gangsterskih kartelov. Jerry Buckley je bil v kampanji za odpoklic župana Bowesa zelo aktivен. Ko se je po končanem glasovanju vrnil v hotel La Salle, in se vse del ter čital rezultata referenduma, so stopili k njemu trije moški, oddali nanj 11 strelov ter izginili. Jerry Buckley je imel radio postajo v tem hotelu. Bil je na glasu kot človek progresivnih nazorov, katerim je služila tudi ta radio postaja. Politika gangsterjev si ga je začuvala ter mu vzel življenje. Ta slučaj dokazuje, da bodo poštjenjaki v bodočem v vedno večji nevarnosti za svoja življena, če se bodo borili proti korupciji v javnih uradih.

Na prošli konferenci socialistične stranke so bili nominirani kandidati v razne urade, in delavstvo dobi pri prihodnjih volitvah zopet priliko, da se izreže za svoje kandidate, ali za kandidate korupcije. Soprtni, kadar pride volilni dan, glasujte za ves socialistični tiket, dotlej pa agitirajte, da store to tudi druge.

Mihail Glad.

CETRTO NAJVEČJE MESTO.

Glasom letošnjega ljudskega štetja ima Chicago 3,873,753 prebivalcev, z okolico, ki vključuje mesta kot Joliet, Aurora, Gary itd., pa blizu pet milijonov. Največja mesta po redu so London, New York, Berlin in vse svoje delavce, ene za četrto je Chicago.

"Savin" piknik v soboto 9.

avgusta

Chicago, Ill. — Uh, kako je bilo vroče prošli teden, posebno v soboto in nedeljo, v Chicago. Ni čudno, da se ljudje takoj neznansko boje pekla, da so prepustili tele grunte, dedščine, goldinarje in krajarje, cente in dolarje sveti cerkvi, da se odkupijo pred vročino v vecah

PIŠITE UPRAVNIŠTVU!

Ako je v vašem imenu in naslovu, ki je prilepljen na listo, pomota, ali če se kaka številka izgubi, ali če ste dobili slučajno kak tiskovno pokvarjen izvod, nam sporočite v pismu ali dopisnici, da pomoto popravimo, oziroma, da vam pošljemo drugo številko lista. Naša želja je naročnikom ustrezeni. Od njih pa pričakujemo, da nam vse morebitne pomankljivosti glede lista sproti sporočite.

Vesti o tem in onem

Bridgeport, O. — Dne 17. julija sem se napotil za par dni na agitacijo v Pa. Moja prva pot je bila do znanega delavnega sodruga Joseph Britza v White Valley. Obiskala sva rojake v njegovi naselbini, Exportu in Delmontu. Uspeh je bil povoljen. Dogodilo se je tudi par epizod, ena na Delmontu, ampak kaj hočeš, nekateri ljudje so kunstni in se ravnajo po domisliji.

Dne 19. julija sva odšla z Britzom na Claridge. Moral je vsed posla takoj nazaj. Ustavili smo se pri rojaku Srebrnjaku. O tej naselbini sem že mnogo čital in slišal. Steje precejšnje število rojakov. Kot drugod se tudi tu slabo obratuje. Imajo veliko dvorano in več društev. V agitaciji sem v tem kratkem času dobro uspel, in Proletarec je dobil zopet podlago na Claridge ter zastopnika v osebi Josip Hrena. Kar se tiče naselbine White Valley, skrbi naš Britz, da ljudje prejemajo Proletarca in obnavljajo naročnino. Od časa do časa poagitira tudi v okolini. Takega Britza bi potrebovala vsaka naselbina. Ene jih imajo. Seveda ima tudi Britz nasprotnike, kakor jih imajo vsi, ki so aktivni agitatorji za delavsko stvar. Nič ne de, če nam nasprotujejo, če se proti enemu ali drugemu agitatorju natolcuje, mi delamo v zavesti, da koristimo delavskemu razredu, in da se borimo za pošten program in pošteno preprčanje. Hvala vsem, ki so mi šli v tej agitaciji na roko.

Zdaj pa, kako je pri nas? Slabo seveda! Brezposelnost tepe ljudi, ki že obupujejo. Jezes za obupavat, ali s tem ne bomo nikam pršli. Če hočemo, da bo kdaj boljše, je treba v organizacijo in se podati na delo za odpravo krivic, ki se gode delavstvu. Izgovori, ki jih imate, škodujejo vam in vsemu delavstvu. Ne gledati, kdo bi smel in kdo ne bi smel biti v klubu, ne kazati samo na druge, nego začne naj vsakdo pri sebi. Postane kaj aktiven član delavske organizacije in dela po svojem preprčanju, in videl bo, da je to najboljša pot.

Kar se tiče kluba, nič strahu! Ne bo ga odnesel veter, ker ima trdno podlago.

Na prošli seji je bilo sklenjeno, da se v nedeljo 3. avgusta ob 7. zvečer snidejo vsi, kateri so se priglasili v pevski zbor, da se posvetujemo za nadaljnjo delo.

Veliko se govorilo o konferenci JSZ, ki bo v nedeljo 24. avgusta in o pikniku istega dne takoj po zborovanju v naselbini Blaine. Govornica bo Anna P. Krasna iz Johnstowna, Pa. Po zanimanju sodeč bo naša naselbina imela številno zastopstvo na konferenci in pikniku. Starši bi radi seznanili svoje male s pisateljico, ki toliko dela in piše za mladino. Priredite se bo vršila tudi če bo slabo vreme. V slednjem slučaju bo v prostorih sodruga A. Bradleyja.

Clube in društva Prosvesne maticne opozarjam, da izvolijo delegata na konferenco, in na članstvo apeliramo, da pride omenjeno nedeljo na Blaine ter čeje izvajanja Anne P. Krasne ter drugih govornikov. Po programu bo zabava. Potrebno je, da vsi delujemo za uspeh zborovanja in piknika, kakor smo se zavezali na prošli konferenci.

Ravno ko to pišem sem prejel poročilo Fr. J. Benderja, predsednika reorganizirane U. M. W. of A. za državo Ohio. V prošlih par tednih so bili objavljeni lokalni v Powhatanu in Flashingu. Piše, da delo gre dobro naprej. Shodi se vedno obdržavajo. Ravno tako jih pripeljajo tudi lewisički ampak brez uspeha. F. J. Bender pravi, da pride na našo konferenco in piknik, na katerem bo tudi govoril o položaju ter o uspehih pregorijenih unije premoščarjev. Nasprotniki ne imeli beseda, ker bi bilo nesmiselno izpostavljati naše pregorijenih razdiračem. Nam je za delo, da organiziramo premoščarjev, ne pa za razbijanje sej in shodov.

Blaine je blizu Bridgeporta, tri milje proti vzhodu. pride se tja s cestno železnico ali pa z busom.

Joseph Sny, tajnik konference.

STATISTIČEN PREGLED SLOVENSKIH DOMOV IN DVORAN

Ameriški družinski Koledar prinaša vsako leto statistični pregled slovenskih dvoran in domov, ki pa je v marsičem še pomankljiv. Uredništvo Koledarja ima v načrtu priobčiti v prihodnjem letniku statistiko domov, iz katere bo razvidno, kolikšno vrednost predstavljajo posamezno in vsi skupaj, kolikšne so njihove dvorane, in koliko je posloplje stalo. Ta statistika bo sestavljena po sledenem vzorcu:

OHIO

Cleveland

Sloveni narodni dom, 6409 St. Clair Ave. Otvoren marca 1924. Če vprašanje:

Kako se vaša dvorana ali dom imenuje.....

Kdaj je bil otvoren.....

Koliko je bilo stavbišče ter gradbeni stroški skupno z opremo.....

Kdo ga lastuje.....

Ako je delniška družba, ali imajo večino posamezniki ali društva.....

Koliko je sedanja vrednost doma.....

Koliko je sedežev v veliki dvorani.....

Koliko imajo manjših dvoran.....

Koliko trgovskih lokalov.....

Koliko ima uradov in drugih sob.....

Ali se izplačuje z rednimi, ali je treba tudi izrednih dohodkov.....

(Gornje vprašanje za statistiko ni toliko važno, in tisti, ki bi nani rajše ne odgovorili, naj pustete to vrsto prazno in v statistiki, kar se njihova domačice, ne bo navedeno.)

Vseh slovenskih domov, vključivši cerkvene dvorane, je o-krog sedemdeset. Vrednost posameznih je od pet tisoč do \$300,000. Kolikšna je njihova goča.

"SPORT" ZA OGLAŠANJE

Ljudje plavajo na velike distance, obdržujejo se v letalih po cele tedne v zraku, otroci se mučijo po več dneh s edenjem med vejam na drevesih, dve Francoszini, ki sta tu na slikici, pa sta si izmislili, da bi bila prverna reklama, ako bi prebrali angleški kanal, ki loči Francijo od Anglije, z hidro-cikom. Dobili so se ljudje, ki so ga jima oskrbeli, vršilo se je že nekaj poskusov, in ustvarjeno je bilo potrebno zanimanje, da bi tako prebrodile kanala ne bilo neopaženo.

Peruškova pot po zapadu

Znani slikar H. G. Perušek, ki se vozi z družino v avtu po zapadu, da dobi novih motivov za slike, piše prijatelju sledenje:

Gotovo se čudiš, ker Ti nič ne pišem, razen kako razglednico. Človek se zelo utrdi na takti vožnji, posebno v gorah. Ko te zaloči neči, si utrujen, in zaspis brez skrbi. V krajih, ki so pripeljani za taborišča, stane prostor 50 do 75c. V njih se dobi pitna voda in nekaj drugih ugodnosti. Tudi čuvaja imajo.

Parkrat nas je zaločila noč—priči v South Dakoti, predno smo mogli dosegeti do kake vase, kjer bi lahko prenoscili. Zavoljili smo v mal gozdček, in sklenili prebiti noč. Vročina je bila neznosna, pitne vode nobene. Blizu je tekel mal potoček z rumenkasto vodo. Zelo neprikupno — toda kaj hočeš! Nekaj časa smo pomicali, potem smo zajeli z loncem za kavo to vodo, jo zavreli, nasuli kavo, in pilili. Ob 10. zvečer smo se spravili k počitku. Žena je v otrok sta spala v avtu, jaz pa pod drevesom. Ob 1. so zčeli nebo zakrivili oblaki, bliskalo se je, pripeljal je mrzel veter — ali tega vsega nismo videli ne čutili. Soprog si je mnogo prizadevala, da me je prebudila, kajti bil sem silno utrujen. Predno sem se zavadel, je prihrunel silovit vihar, vmes pa so švigelj bliski in pokala strela. Dasi čisto zbudljen, sem bil še vedno nekaj omoten, da se nisem prav zavedal, kje sem. Vihar me je v tem zapletel v mrežo proti komarjem ter me tako omotal z vrvmi, s katerimi je bila pritrjena, da si nisem mogel počejti te gonilne sile.

V Heleni (Montana) smo se ustavili samo par ur. Bilo je vroče, prahu polno.

Spravili smo se čez prvi pass (prelaz). Cesta je bila slaba in strma. Vseeno smo imeli vrhu gore dobre čase. Turistov nismo bili dosti tisti čas. Montana, ki je po obsegu velika država, je redko obljudena, ker je pač velik del njene površine pustinja. V enih krajih skozi puščave ne vidis na cesti ali ob cesti drugega kot kače, ki se počasi vlečejo sem in tja. So stare in lene.

Drugi prelaz, po imenu Luck Out, je na meji Montane in Idaho. Pot na eni strani se dviga proti vrhu 17 milij dolžine, na idaški strani pa je zelo strma. Navzdol sem vozil na zunanjji strani. V dolini je mestno Mullan. Vožnja po teh krajih je lepa radi naravnih krasov. Ceste niso slabe, le malo preveč gramoza je nasutega na njih, da drsa po ovinkih sem in tja. Cesta se vzpenja z ene gore na drugo. Včasi voziš po strminah kakor da si na strehu. Vožnja po teh klancih posebno po ovinkih, je nevarna. V enem teh krajih sem imel priliko opazovati nesrečo, kakšnih se več dogaja. Ravno pred menoj je vozil state bus. Nasproti je prišel truck z velikim tankom gasolina. Bus je vozil s hitrostjo kakih 45 milij na uro, ker je bila cesta v tem kraju že dokaj položna. Ovineli za hribom pa je skrit, in

voznik ne vidi, kaj mu prihaja nasproti, dokler ne pride do ovinka. Ako avto podi, spekulira s kolizijo. Tudi ta dva sta zadela z vso silo drug v drugega. Bil sem primerno oddaljen na malem griču na cesti za busom, ko se je ob trčenju dogodila eksplozija. Tank avtobusa je zaneslo v zrak kakih 400 čevljev, padel na tla na parobku in, začgal gozd. Rešili so potnike, ki so bežali na vse strani. Cakali smo v tej razdalji, da je zgorel bus in oil truck. To je bil precejšen prizor. Dan je bil zelo vroč. Kdaj in kako so pogasili ogenj v gozdu, ne vem. Ko sem se peljal mimo, se je v njemu požar še širil.

Zdržali smo naprej v Spokane in prenocovali v parku. Drugi dan smo se odpeljali v Cle Elum. Tam smo slučajno dobili družino Lusiča. Mislim, da je tajnik društva SNPJ. Dobra in uslužna družina. To je bil naš prvi sestanek s kakim Jugoslovanom na tej poti. Prencili smo tu in si zelo odpočili. Drugi dan so nam razkazali premogovnike. Obratujejo zelo malo. Ljudje zglezdale zelo zdravi in veseli. To me je spravilo v fino razpoloženje. Poslovili smo se od te družine ter se odpeljali zopet v gore in proti Seatlu. Snowqualmie pass je visok 6,270 čevljev. Poti je slab; ovinki so kratki.

V Seatlu smo iskali prenocišče v parku, a v tem mestu nimajo za turiste nič takega prostora. Slučajno smo prišli v S. W. Seattle. Tam smo obiskali Mr. Pečnika, kjer smo bili pogoščeni, za odhod pa so nam dali lepih rož. Odpeljali smo se nazaj v Renton, kjer smo ostali v avto-kempi. Strelijali so celo noč, bili smo v območju 4. julija, ko ljudje strelijajo včer dan pred tem praznikom. Tukaj menda zelo radi spuščajo dolarje v zrak. Zjutraj smo se oglastili pri rojaku Andrew Potisku, ki je čisto na hribi. Imeli smo lep prostor pod jablanami in ostali smo za par dni njegovih gostjev. Sosed Bizjak nas je povabil na ravno dozorele črešnje, ki so bile jako lepe, in razen tega sveže, ne pa napol brez okusa, kakor v Chicagu. Dješčega cvetja ima-

SEZNAM KULTURNIH DRUŠTEV V AMERIŠKEM DRUŽINSKEM KOLEDARJU

Anna Mahnich je na osmem zboru JSZ, v Detroitu v svojem referatu o pomenu knjižnic in čitalnic priporočala, da naj se uredi seznam slovenskih kulturnih društev ter se ga pričebi v prihodnjem letniku Ameriškega družinskega koledarja.

Dosedaj nismo imeli že noben statislike, ki nam bi podala točno sliko, kolikši imamo pevski zbori, dramski zbori, knjižnice in čitalnice in drugih organizacij, ki vrše presevno delo v večji meri.

Uredništvo Ameriškega družinskega koledarja je radevolej pripravljeno prirediti seznam kulturnih društev, in v ta namen apelira na tajnike in druge, da mu pošljete podatke. Sledi:

DRAMATIČNO DRUŠTVO IVAN CANKAR, Cleveland, O.

Ustanov. 6. feb. 1919. Vpriznilo nad sto iger. Načinjava slov.

SOCIALISTIČNI PEVSKI ZBOR "NAPREJ", Milwaukee, Wis. Ustan. 13. nov. 1910. Imel koncertov in predstav.

SLOVENSKA NARODNA ČITALNICA, WAUKEGAN, Ill. Ustan. 1. 1910. Slovenskih knjig ima..... angleških..... in prejema..... časopisov. Imel koncertov in predstav.

Pošljite podatke čimprej, in to od vseh kulturnih društev, ne glede na politične ali verske načare. Pišite na naslov Proletarca.

jo naši rojaki obilo v svojih vrtovih.

Moja soproga je obolela. Zrak in voda ni tista, kot je v hribih. Upam, da bo kmalu vse v redu za našo pot v Britiski Kolumbiji. Pozdrav vsem vašim. — Perušek.

S prošle seje kluba št. 1

Chicago, Ill. — Vzlic silni vročini je bila prošla seja klubu št. 1 v petek 25. julija dobro obiskana. Razen poročila tajnika in njegovega polletnega pregleda finančno smo čuli tudi druga poročila, npr. o county organizaciji ter njenem novem tajniku, o delu "Save" itd. Po izvršenem dnevnem redu smo čuli Alberta Hrasta, ki je nam povedal, kako se gibljejo milwaukeeški sodrugi, John Goršek je povedal par reči o prenovljenem Slovenškem domu v Springfieldu in o situaciji v organizirani U. M. W., Frances

Zakovšek je dala nekaj slike o Waukeganu, Geo. Smrekar o njegovi naselbini v Pensylvaniji, in Fr. Klun o železni o-krožju Minnesota. Frank Zaitz je govoril o delu Antonia Kristana in o njegovih odnošajih z organiziranim socialističnim gibanjem.

V eni prihodnjih številk priobči daljše poročilo o klubovem delu in financah v prošli polovici leta tajnik Peter Bernik. — P. O.

Čikažani na pikniku kluba št. 45 JSZ

Udeležba na pikniku kluba št. 45 JSZ, v Waukeganu prošlo nedeljo je bila srednje dobra, toča le s stališča okolščin, v katerih se ta klub giblje. V nasprotnem slučaju bi moral biti seveda veliko večja, predno bi jo mogli nazvati za dobro. Iz Chicaga je prišlo samo kriških petnajst izletnikov, po reklami za ta izlet pa se je sodilo, da jih pride okrog petdeset. Well, reklami ni vselej verjeti, je dejal ongav Jernej.

Zabava je bila prijetna, le škoda, ker nas ni bilo v tej družbi veliko več. — X.

"Pravica je moč, in moč je pravica

Pravica je moč, je starodavni rek. Če bi jo delavstvo imelo več kot jo ima, bi bila Mooney in Billings že svobodna. Ker še nista, je naša sveta dolžnost, da z borbo proti kapitalistični reakciji v Californiji nadaljujemo. Mooney in Billings morata postati prosta!

Časopisje, ki zastruplja

V Chicagu ni nobenega angleškega dnevnika, ki bi ga ne lastovali in kontrolirali privatni interesi in korupcija. Zato je zelo malo ljudi, ki bi znali razumeti situacijo. Odvisni so za "duševno" hrano od revolverskega žurnalizma, katerega uživajo s slastjo kakor pijanec žganjan. V takih okolščinah — proti mogočnim privatnim interesom in proti milijonom, ki se stekajo v kanale korupcije, je težko graditi delavski list. Brez delavskoga časopisa pa je počiščenje ameriških mest nemogoče. Dober znak je, da se število socialističnih listov zoper množi in da si en zelo zadovoljivo širijo cirkulacijo. Sele ko bo razširjen delavski tisk, bo ljudstvo dobito priljubljenem Slovenškem domu v Springfieldu in o situaciji v organizirani U. M. W., Frances

SUŽNJI KRVI

nov izvirni roman

začne v kratkem izhajati v

"PROLETARCU"

PROLETAREC

List za interes delavškega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zvezde

NAROČINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inosemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Telephone: Rockwell 2864.

546

ANTON KRISTAN

Anton Kristan, pionir na polju slovenskega delavškega zadružništva, publicist, ekonom, aktiven kjerkoli in ob vsaki priložnosti, je dokonal. Tudi neprijatelji mu ne morejo zanikati delavnosti.

Storil je v svojem času mnogo, in zasluge, ki jih ima, so neizbrisljive. Toki, ki so po vojni valovali semterja, so ga za nekaj časa odvedli s pozornice javnega življenja. Upravljal je posestvo Belje in dosegel, da primaša državi dobitek. Povrnil se je, vzel znova vodstvo nad razrahlijanim delavskim zadružništvom na Slovenskem, ustanovil Zadružno banko, mesečnik "Pod lipo", ki se je po par letih združil s "Svobodo", oziroma je ta prevzela njegove naročnike, ustanovil je dnevnik "Delavško politiko", ki je pozneje prešla v direktno posest socialistične stranke, spisal je zgodovino delavškega gibanja na Slovenskem do ustanovitve socialno demokratične stranke, urejaval Zadružni koledar, ustanovil več novih zadruž, mesečnik "Domaci prijatelj", sodeloval na mnogih zadružnih in drugih zborih — skratka, bil je aktiven v najširšem pomenu besede. Znal je razpolagati z direktivami, in zato je svoje delo lahko razpletal na vse strani.

Imel je neprijateljev in sovražnikov zunaj in znotraj krogov, v katerih se je gibal, kakor nihče sedaj ne prej v delavskem gibanju med Slovenci. Enim je bil preostre, drugim preveč diktatorski, tretjim prekonservativem, četrtim pre bogat, mnogim se je zameril, ker so delali pod njegovim nadzorstvom. Skratka, med ljudstvom sedaj ni bil popularen. A vzliz temu — priznali so mu, da je bil delavec, ki na Slovenskem nima primere.

Bolj kot kdorkoli drugi se je zanimal že pred vojno za ameriške Slovence. Bolj kot kdo drugi se je on trudil stvoriti s "starin krajem" in nami stike, ki ne bi bizariali na golih sebičnosti, in v tem prizadevanju je uspel.

Bil je delaven sotrudnik Proletarca in Ameriškega družinskega koledarja. Nameraval je priti še enkrat na obisk v slovenske naselbine Severne Amerike. Svoval je nova gospodarska podvzetja, računal je na razširjanje Zadružne banke, imel misli vse povsod, podaval direktive, pri tem je omagoval, mera je postala polna, in je umrl.

Anton Kristan ni bil slovenski Gandhi, ne Debs, ne Jaurès, ne Hardie, ne Sun Jat Sen, ampak bil je Anton Kristan — original svoje vrste. Bil je gospodarski delavec in kot tak se je razlikoval od propagandistov ter borcev, kot so prej omenjeni. Bil je človek mnogih napak. Marsikaj, kar je storil, mu je bilo šteto v zlo. Bil je silovito napadan — mnogo po krivem.

Sedaj ga ni več. Nihče na Slovenskem ni bil v socialističnem in zadružnem gibanju toliko in tako zdržema aktiven skozi dolgo vrsto let, kakor je bil on, in zato je vreden priznanja. Izvršil je mnogo — veliko koristnega dela — in to je njegov spomenik.

MAŠČEVALEN STVARNIK

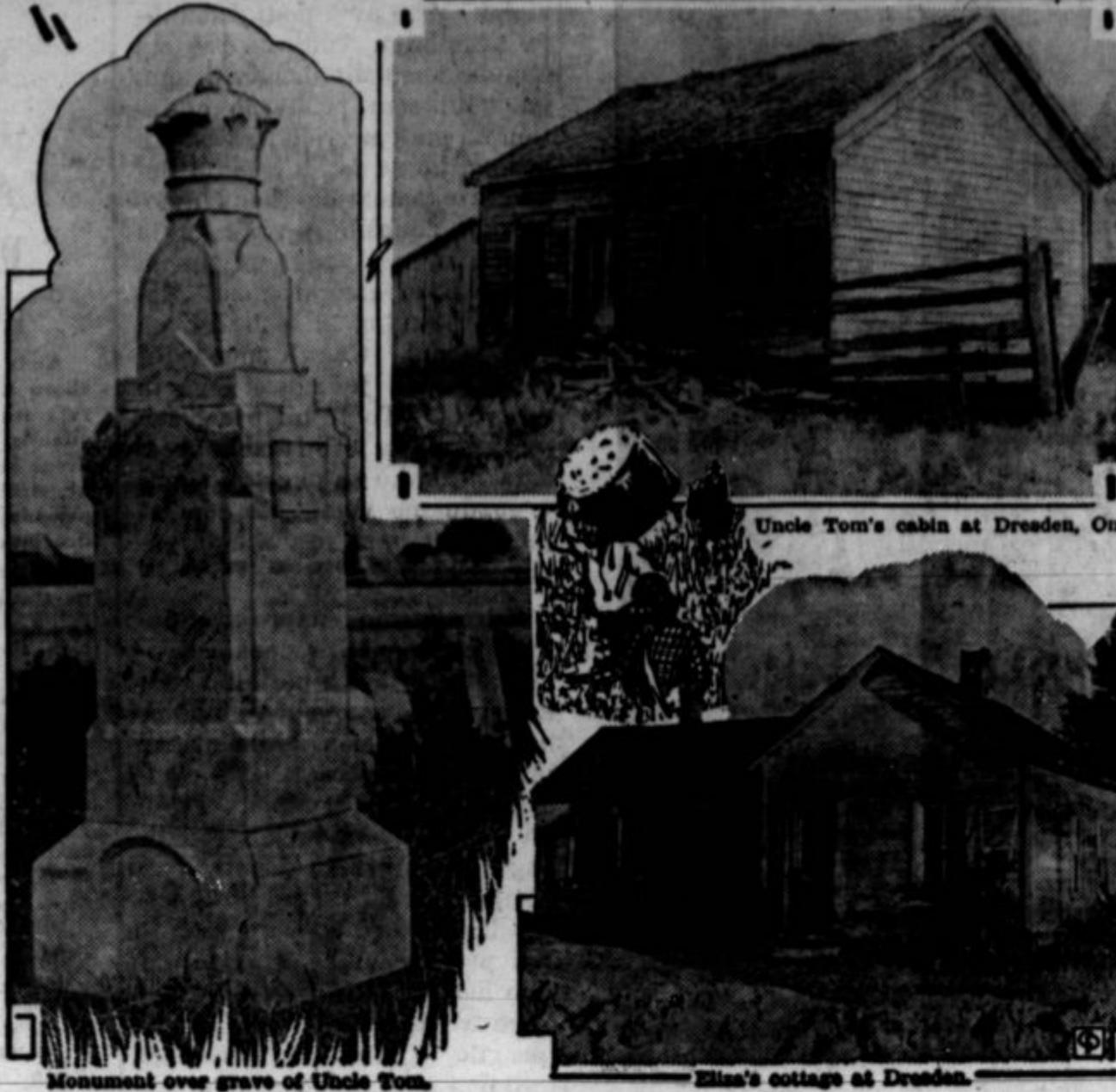
Mi ne verjamemo, da more biti bitje, ki je neskončno blago, imeti v sebi svojstva okrutnosti in posiliti iz gole maščevalnosti gorje na ubogo ljudstvo, toda kardinal Ascalesi, nadškof v Neapoliju, ki se razume na božanstva ter njihova svojstva veliko bolj nego mi, pravi, da se je Vsevedni razrdil nad ljudstvom in Italiji radi njegove grešnosti, posebno radi nezadostne oblike žensk.

Zopet je Eva kriva!

Pa vendar, ljudstvo v Italiji je molilo, kakor ne bi niti v taki katastrofi moglo moliti ljudstvo nobene druge krščanske dežele, razen mogoče v Mehiki, in poročevalci svetovnih listov so videli po potresni katastrofi med zbenanim ljudstvom toliko malikovskega praznovanja, kakor nikjer drugje na svetu.

Ni čudno, da vlada Italijo fašizem, ki dela s papežem roka v roki.

Stric Tom, iz povesti "Stric Tomova koča", ali vse je minljivo na svetu.

Monument over grave of Uncle Tom.

Eliza's cottage at Dresden.

nega gospodarstva najugodnejši predpogoj za plodonosno izživljanje velekapitala, ki baš v tem izživljanju večno nemirno išče novih možnosti za eksploracijo materialističnih dobrin. V neodoljivem stremljenju po tej eksploraciji in hkrati v težnji za uveljavljanje svojih imperialističnih tendenc pa se je kapitalizem zmožen poslužiti tudi tako strahovitega sredstva, kot je bila svetovna vojna z vsemi svojimi neštetimi grozami in posledicami.

Pregledali smo na kratko vrsto sovražnih zapletljajev, ki so tvorili nekako predzgodovino svetovnega požara. Ugotovili smo, da je v vseh slučajih izizzival in izval vojno med narodi in posameznimi državami imperialistični velekapitalizem. Zdi se pa, da ta velekapitalizem tudi po tako krvavih preizkušnjah še vedno ni razpoložen za politiko miru, po katerev zelo hrepeni celokupno človeštvo. Po vojni so se sicer osnovale nekatere mirovne veleustanove, od kontinenta do kontinenta je odjeknil krik po miru, vsem kulturnem svetu se je razvila mogočna mirovna propaganda, v katero je vplivno posegla iznajdba radia. Toda znamena kažejo, da vse to ne bo imelo pravega uspeha. Zmrzlično naglico so si opomogle po vojni prizadete države iz oslabelosti in kakor v zlislutnji nove vojne nevarnosti si vzporedno z rehabilitacijo omisljajo nova "obrambna" sredstva, dosledno izbegavajoč razorožitev. Evrope se ovija strah prav pred novo katastrofo in vedno pogosteje se čujejo domnevanja o bodoči vojni, njenem načinu, sredstvih itd. Diplomatski sestanki v Zeleni, Haagu in drugod se vrše sicer v znamenju miroljubnosti, ne prineso pa nobenih pozitivnih uspehov ali garancij za ohranitev miru. Tudi vladni režimi baš tistih držav v Srednjem Evropi, ki bi bile najbolj zainteresirane na ohranitev miru, imajo izrazito militaristično obeležje: diktaturo. Znamenje, da države nočejo, da bi prisla do izraza miroljubna ljudska volja, ker to najbrž zopet ni v računi imperialističnega kapitalizma.

Ne vemo sicer, kakšna usoda se bliža Evropi in morda tudi Ameriki, toda to usodo lahko sluti vsakdo, ki količaj zasleduje praks "razroževanja" posameznih držav. Zgolj pesek v oči je trditev, da se države oborožujejo v obrambne namene. Ali ni to sistematično oboroževanje držav izvajanje na vse strani? Ce se vse države oborožujejo iz obrambnih razlogov, mora gotovo nekdo biti, ki se ga boje in ki bi utegnil napasti. S tako plitvim sklepom plete imperialistični kapitalizem med narodi zopet svojo mrežo, v katero se bodo danes ali jutri zapletite države. Očividna teritorialna parcelarizacija, ki je bila izvedena med vojno in po vojni velekapitalu posameznih držav ne nudi ugodnega eksploracijskega terena, zato se v vojni ponizane in okrnjene države Evrope vztrajno pripravljajo na revanž. Da je nevarnost novega svetovnega požara prav resna, dokazujejo neprestani nemiri na vseh koncih zemelje. Saj smo v dobi "miru" po svetovni vojni zabeležili že okoli 20 večjih ali manjših vojn. Rusko-kitajski spor še vedno ni likvidiran in obeta, da bo pritek bodoče svetovne vojne to pot nemara v Aziji in se bo od tam razširil na Evropo in ostale dele sveta.

Tak je danes približno dejanski položaj, spričo katerega ne morejo biti naša pričakovana baš optimistična. Ni še pozabljeno in večno bo ostalo zapisano v zgodovini človeštva, da je bil po vsaki vojni najhujše prizadet svetovni proletarijat. Kdo bi opisal gorje in socialne rane, ki jih je proletarijat zadel med vojno velekapitalizem! Zato naj bi bila mednarodna delavska politika, njenja stremljenja, njenja prosveta, njenja kulture, njen vpliv in vsa njena prizadevanja preko stanovskih, organizacijskih, osebnih ali karsnikih teženj usmerjena k enemu samemu cilju: k miru. Neizprosen boj zločinski eksplorativnosti imperialističnega kapitalizma, ki ogroža največjo dobrino človeštva: mir!

Vojne tendence kapitalizma so močne, toda njega mirovne tendence so še močnejše. Saj je ravno v organizaciji svetovne

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevod C. ŠTUKELJ.

(Nadaljevanje).

Doslej smo spoznali dva izraza dijalektične metode: pozitivnost in negacija. Videli smo prvi dve stopnji procesa nastajanja v mišljenu in dejaniu: Proses še ni končan. Potrebuje še tretje stopnje. To tretjo stopnjo imenuje Hegel: negacijo negacije. S tem, da ta negacija še nadaljuje učinkov, nastane nova stvar ali bitje. Da se povrnete k svojim starim primerom: popolno ohlajenje in zoščenje zemeljske površine, nastanek meščanske države, zmaga proletarijata — to je odstranitev negacije; dosežena je nova stopnja v razvojnem procesu. Izraz: pozitivno (ali afirmacija), negacija negacije so znani tudi kot: teza, antiteza, sinteza.

Vse to lahko še jasneje izrazimo in predčimo: poglejmo jajce. To je nekaj pozitivnega. Toda to krije v sebi kal, ki oživi in potem vsebino jajca vedno bolj in bolj razjeda, torej negira. Ta negacija pa nikakor ni navadno razdejanje in uničenje; temveč ono nasprotno omogoči, da se kal razvije v živo bitje. Ko je negacija dovršena, prodre načelo piše jajčno lupino. To je negacija negacije, pri čemer je nastalo nekaj organično vsebino kajce.

Ta način misijenja ljudi in delovanja narave ter zgodovine imenuje Hegel dijalektično metodo ali dijalektičen proces. Kakor vidi, je dijalektika metoda raziskovanja in hkrati svetovno naziranje. Hegel izraža dijalektiko s sledenimi besedami:

"Edino sredstvo, s katerim lahko dosežeš znanstven napredek in edino, cesar popolnoma enostavno spoznanje je truda vredno — je spoznanje logičnega stavka, da je negativno prav tako pozitivno, ali da se nasprotuje ne razblini v nič, v abstrakten nič, temveč bistveno v negacijo svoje posebne vsebine... Vtem da je rezultat, negacija — določena negacija, ima neko vsebino. Ona je nov pojem, toda višji, bogatejši pojem kot prejšnji; kajti postala je bogatejša za negacijo ali nasprotje tega; torej ga vsebuje in še več kot njega samega ter je tako enota sebe same v svojega nasprotja. — Po tej poti se mora tvoriti sistem pojmov — in se spopolnjevati nevzdržno, čisto, prosto vseh zunanjih vplivov! (Hegel, Znanost logike, I. del).

Dijalektični proces se ne vrši le potom po stopnih prehodov, temveč tudi skokoma. Hegel pripominja: "Pravijo, da ni nobenega skoka v naravi," in navadna prestava meni, da je nastajanje polaganovo porajanje in izgibanje. Obstoji pa tudi izprememba kvantitete v kvalitetu. N. pr. če se voda ohlaja, ni vedno bolj trda, polagoma gosta kot kaša in konečno polagoma strjena v led, temveč postane naenkrat trda. Če pada temperatura na gotovo stopnjo, se voda hipoma izpremeni v led: kvantiteta — število stopinj topote — se izpremeni v kvalitetu — v izpremembo bistva stvari." (Logika, I. del).

Dijalektični proces se ne vrši le potom po stopnih prehodov, temveč tudi skokoma. Hegel pripominja: "Pravijo, da ni nobenega skoka v naravi," in navadna prestava meni, da je nastajanje polaganovo porajanje in izgibanje. Obstoji pa tudi izprememba kvantitete v kvalitetu. N. pr. če se voda ohlaja, ni vedno bolj trda, polagoma gosta kot kaša in konečno polagoma strjena v led, temveč postane naenkrat trda. Če pada temperatura na gotovo stopnjo, se voda hipoma izpremeni v led: kvantiteta — število stopinj topote — se izpremeni v kvalitetu — v izpremembo bistva stvari." (Logika, I. del).

Ugotovimo torej bistvo logike. Po Heglu je ona evolucija z revolucionarnimi sredstvi. Torej ni avtomatična; zahteva razvoj nasprotstev ali protislovij; brez tega razvoja ostane pozitivno prazna, mrtva identiteta. V Marxovem smislu se to pravi: Sele razredni boji omogočajo evolucijo, da prehodi vse stopnje do sinteze. Brez revolucionarne akcije razredov se evolucija ne more izvršiti. S pomočjo te dijalektike je Marx formuliral zakone postanka socijalizma. Tako v svojih prvih delih "Sveti družina" (1844) in v "Bedi filozofije" (1847) — torej v času nastanka njegovega zgodovinskoga naziranja — kajti v "Kapitalu" je s Hegelovo dijalektiko izsledil vse te zakone. V "Sveti družini" pravi:

(Dalje prirodnjič.)

ČEMU NI DELAVEC PA METEN?

Mnogi delavci vprašujejo, kako to, da se roboti vzlic tolikšnim skušnjam ne izpameujejo.

Je res čudno, ampak odgovor na vprašanje je zelo enostaven. Delavci imajo izkušnje, ki pa jim ne zadežejo dosti, ker nimajo delavskih učiteljev. Postanite učitelji, dopovedujte jim, da bodo razumeli, kar je vam tako lahko razumeti. Če se boste potrudili, zanesete v mnoge luč, ki ne ugase.

RAZREDNA JUSTICA

Sacco in Vanzetti, Mooney in Billings ter mnogi drugi slučaji v zgodovini ameriške justice potrjujejo njeno razredno zavednost. Je kapitalistična, z zakoni, ki so prikrojeni v vseh mogočih legalnih formah za službovanje profitu privatnih interesov, in zato se neštetočekrat v delavskih bojih požene z vso močjo proti stavkarjem, ali proti delavskim organizacijam v obči, vedno z namenom, da jim s sodnimi dekretri zadi smrten udarec. Justica v kapitalistični družbi ne more biti pravična, ker je deklarirana kritičnega sistema.

Kdor krivi hrbet, se ne sme čuditi, da bo tezen.

PAVEL DOROHOV:

SIBIRSKI PUNT

Ruski roman iz dne državljanske vojne

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Rdečelasi kmet — pretepen predsednik — pride v hišo Jakova Liskina, kjer so se zbrali nekateri poljski častniki.

"Vaše visokoblagorodje, našli smo pri nekem kmetu sod samogonke. Mogoče vam ugaja malo vodke? Naša samogonka je znamenita."

Obkolijo brkatega predsednika.

"Pan Shardeky, popijmo čašico — ta sodega kuha izborna vodko."

Pan Shardeky posnema v vsem pana Selinskega. Vzpone se mogočno, zasuče svoje brke in milostivo pokima kmetom.

"Prinesite sod!"

Pijeta čašico — vodka najde priznanje.

"Dobra kapljica, pan Shardeky!"

"Da, dobra!"

Ko se je popila prva steklenica, se najde druga. Nato tretja. Prejšnji predsednik in njegovi pomočniki nosijo pozno v noč sodčke v hiši.

Glasne pesmi zvane po cestah.

Zenski glasovi vršeč v temoti. Vojaki in huzarji se opotekajo s kmeti z roko v roki.

Pan Shardeky trka s predsednikom, napravi obraz.

"Vražja puntarji! Moramo še vas nabiti!"

Predsednik se udari s pestmi na prsa.

"Mi vendor nismo bili ... nikdar v življenu! Mi ne mislimo na punt! Poglejte vendor naša dekleta — prosim izberite si jih, na redite nam to čast!"

Sence se plazijo od hiše do hiše — po cestah, po vrtovih, ležečimi za hišami. Vsi strime k hiši predsednika. V dvorišču raste z minute na minuto kup pušek in sabelj.

Rdečelasi predsednik ukazuje zamolklo:

"Prav tako, bratje, spravite vse sem! Kdor nima dela, naj se med tem oboroži."

Kmetje stopijo h kupu, jemljejo puške in sablje. Oba pomočnika vlečeta ravno strojno.

"Na, Jefim — cel top!"

Jefim — predsednik — se smeji v brado.

"Imenitni dečki, celo strojno so našli!"

"Jegor, jezdi, kolikor najbolj moreš k štabu. Povej, da je vse gotovo. Strojno spravite k parobrodu in jo obrnite v vasi. Kakor hitro bodo začeli bežati, postreljajte jih. In sedaj se spravite h konjem. Ako Poljaki ne bodo imeli konj, nas ne morejo dobiti."

Čol na obrežju se jasno zasveti. Tudi ognjegasco poslopje, ki stoji sredi vasi, zagoni naenkrat svetlordeče. Plat zvona bije. Vojaki beži iz hiš in padajo, zadeti od krogelj. Jezdeci drve po cesetah, trčijo skupaj, se obrnejo in drve dalje.

Parobrod zamolklo tuli.

"K parobodu! K parobodu!"

Na pol oblečeni ljudje hite peš in na konjih v divjem begu k obrežju.

Na obrežju je pa svetlo kakor po dnevi. Iz čolna, pomazanega z oljnato barvo, se divja proti nebu krvavordeč steber.

Strojica jame krohotati.

Ljudje padajo.

"K parobodu! K parobodu!"

S paroboda se začuje prvi topovski strel.

Kiseljov ukaže:

"Umik!"

Parobrod plava počasi po reki navzdol. Pred vasio Ivanovka se ustavi.

Nadporočnik Jefinov se pojavi na krovu ves besen.

"Te mrcine! Vsi so se upijanili! Pred ovčjo čredo so se spustili v beg! Škandal! Pravilen poraz! Pan Selinsky — kako so se obnašali vaši huzarji? Kje ste pustili svoje konje?"

Pan Selinsky napihne užaljeni obraz in se obrne stran.

"Vojaki gospoda nadporočnika so ostali tudi brez pušk!"

Nadporočnik koraka z velikimi koraki gor in dol.

"Sramota! Zgubljeno več nego polovica vojakov. Zgubljena strojnjica!"

V divjem gnjevu stiska pести.

"Prokleto! Poraz! in pred. kom — pred to prokleto kmečko tolpo."

Ustavi se pred Selinskym.

"Kje so vaši huzarji, pan Selinsky, vprašam vas?"

Pan Selinsky molči zaničljivo.

"Vjetrine sem!"

Pripeljejo na krov tri Kitajce in pet kmetov. Vsi imajo na hrbtni zvezane roke. Nadporočnik stopi k vjetnikom, jih dolgo gleda v obraz. Zaničljivo se obrne od njih.

Wm. B. PUTZ

Cicero's { LEADING LARGEST OLDEST } Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST. CICERO, ILL. Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik.

1724 S Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarne.

Residence Tel.: Crawford 8440.

Moji vtisi po Slovenskem

Piše Anton Šular

(Nadaljevanje.)

Domov po klancu.

Ker sem živel v Kansasu, koder je sama ravnina, 24 let, mi je bilo zelo nerodno, ko sem korakal od železniške postaje Mirna navkreber po kameniti poti proti deset minut oddaljeni rojstni vasi Trbine. Ze na postaji so me pričakovali starši, brat in sestre. Oče, star 72 let, je še vedno trdna korenina. Brat, ki je bil star par mesecov, ko sem odhajal od doma, ima sedaj svojo kmetijo in družino s štirimi otroci. Sile — pravijo — jim ni, le denarja manjka. To pesen je slišati povsod. Davki niso visoki. Od srednje velikega posestva plačajo okrog 300 dinarjev na leto, kar je malenkost. Za dolar se dobi okrog 56 dinarjev.

Goveja živila in prašiči imajo precejšnjo ceno. Poljskih pridelkov in vina se pa skor ne more prodati.

Nizke plače.

V primeri z nizkimi plačami je v deželi velika draginja. Obleka, klobuki in čevlji imajo približno isto ceno kakor v Ameriki. Obleka, ki stane v Ameriki recimo \$35, stane tu takoj 1900 dinarjev. Kava, sladkor, žugalice in nekatere druge potrebščine so še enkrat draže kot v Ameriki. Zenska, ki gre h kmetu na dnino, zasluži po "enega kovača" — 10 din. za popoldne, torej dober ameriški dajm.

Navadni železniški delavci zaslužijo na progah po 3 Din. na uro, ali 24 Din. na osem ur delna, kar je precej manj kot pol dolarja. Od tega se odvzame še prispevek za bolniško blagajno, penzijski sklad itd.

"Vinski" narod.

Na dolenjskem se pridela precej vina in vsak kmetič po sveča največ pažnje vinogradu. Na misel mi je prišlo, da će bi naš kmet porabil toliko truda in dela pri živinoreji in poljedelstvu, kot ga porabi v vinogradu, bi bil dosti na boljšem. Ampak, saj poznate naš rod: "Za glazek vinca rujnega pošten kristjan življenje da." Letos obljublja trta izborni pridelek, zito srednjega, sadja pa bo prav malo.

Vino, ki "bita" kalifornija!

Nova stvar je bila meni vinška trta, po imenu "Smarnica", ki so jo zanesli na Dolenjsko nekje iz Štajerskega. Ker vinogradništvo tod okrog precej pesa, so pričeli pred nekaj leti saditi omenjeno trto, ki naravnost bohotno uspeva; je tudi nedovzetna za bolezni in nudi bogato trgtave. Toda vino iz grozdja te trte podivja človeka. Zaradi tega vlada sedaj zatira in prepoveduje nadaljnjo zasajanje te trte, ob enem je treba od nje plačevati visok davek. Prodajati vino iz te trte je strogo prepovedano. Razume se, da ga kljub temu prodajajo, ker ga mešajo med druga vina.

Grozđje, ki ga rodi, je veliko in sladko ter neškodljivo, dokler ga uživa v naturalni obliki. Drugače je, kadar se spremeni v vino. Na možgane vpliva kot zelo dražljiv "dop".

Prijatelj uradnik mi je pravil, kako so hodili tovariši zvečer v gostilno, ko pa so popili par litrov tega vina, se je vsakikrat razvili med njimi kreg in včasi celo tepež. Drugi dan, ko so bili strezenjini, so se čudili, kako je prišlo do tega. Pili so

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood.—Gravel.

WAUKEGAN, ILL.

Phone 2726.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

Office hours at 3724 W. 26th Street

• Tel. Crawford 2212.

1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily

at Hiavaty's Drug Store

1858 WEST 22ND ST.

4:30—6:00 p. m. daily.

Except Wed. and Sunday only by

appointments.

Residence Tel.: Crawford 8440.

znova, uverjeni, da se tak "škandal" ne bo več ponovil. Pa se je zopet. Enake neprične so se dogajale v drugih goštinah. Pristojne oblasti so končno dognale vzrok tem "neredom" ter so napovedale boj "novi tri". Dovoljuje jo le v krajih, koder druga trta ne uspeva. Vino iz nje smejem imeti samo za domačo uporabo.

Protiv Zagorju.

Ker nisem prišel sem zato, da bi ležal pod jablano ter štel mrvlje po travni in zvezde pri belem dnevu, sem jo odrinil na obisk proti Zagorju ob Savi, kjer žive sorodniki moje žene. Medpotoma sem ostal zoper par dni v Ljubljani, še znova na grad in užival lep razgled na vse strani. V Ljubljani se sedaj zida nekaj lepih poslopij, ki bi bila v ponos vsakega velemeštev. Naših "Amerikanec" je malo pa izpregled.

Bolhe v šoli.

Sola, katero sem obiskoval, je obstojala s par "razredov" v podstrešju, in še tistega je imela v najemu. Hotel sem videti, koliko je naš kraj napredoval v učnem sistemu. In res, sedaj imajo lepo moderno šolsko poslopje. Ogledati sem si ga hotel tudi znotraj. Prijava, ki stane v brhku učiteljice mi je razkazala šolske sobe, ampak je tudi ogledoval znotraj opravo, je ona vedno stala na pragu. To se mi je zdelo sumljivo v "za malo". Pojasnilo na njenem vedenju sem še dobil, da je s semehom pokazala na moje hlače, po katerih je teloval roj bolh; bilo jih je, kot bi stopil v mrvljišče. Uboga učiteljica, sem rekel. Ne, pravil, v učnih urah otroci pobero vse na svoje noge, in ko greven, jih menda zopet odresijo.

Snaga in oprema je revna. To je dobro za bolhe.

Agrarna reforma.

Zanimala me je tudi takozvana agrarna reforma. Velike komplekse grajsčin so razdelili med manjše kmete in kajzarje, ki pa ni njihova last, temveč jih imajo le nekako v svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni trga zanj — kupecijo na prostem. Steklarna je popolnoma prenehala in njen poslopje so podrlji. Torej konec "glazofor". V Zagorju je zdaj zaprli okrog tisoč delavcev mnogo manj kot svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni trga zanj — kupecijo na prostem.

Steklarna je popolnoma prenehala in njen poslopje so podrlji. Torej konec "glazofor". V Zagorju je zdaj zaprli okrog tisoč delavcev mnogo manj kot svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni trga zanj — kupecijo na prostem.

Steklarna je popolnoma prenehala in njen poslopje so podrlji. Torej konec "glazofor". V Zagorju je zdaj zaprli okrog tisoč delavcev mnogo manj kot svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni trga zanj — kupecijo na prostem.

Steklarna je popolnoma prenehala in njen poslopje so podrlji. Torej konec "glazofor". V Zagorju je zdaj zaprli okrog tisoč delavcev mnogo manj kot svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni trga zanj — kupecijo na prostem.

Steklarna je popolnoma prenehala in njen poslopje so podrlji. Torej konec "glazofor". V Zagorju je zdaj zaprli okrog tisoč delavcev mnogo manj kot svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni trga zanj — kupecijo na prostem.

Steklarna je popolnoma prenehala in njen poslopje so podrlji. Torej konec "glazofor". V Zagorju je zdaj zaprli okrog tisoč delavcev mnogo manj kot svoječasno. Videl sem par velikanskih zalog premoga, katerega v letu — ko ni tr

Nekoliko o potrebi delavske zavednosti med ženstvom

Anna P. Krasna

(Nadaljevanje.)

Ona je umetnica v vzgoji svojih otrok in ona skuša izboljšati svoje znanje na vseh dostopnih jih poljih kulture. Ona je moderna, a ni sužnja mode, ne religije in neljudskega mnenja. Ona skrbi za svojo družino in ji je prav tako pri srcu blagostanje stotisočev proletarskih družin. Ker ne more pomagati gmočno, pomaga s tem, da se bori za odpravo goste ignorance med delavstvom, ter tako pomaga k izboljšanju človeške družbe — rojena mati vzgojevalka!

Mar ni to simbol žene, kate remu b' z veseljem sledila vsaka, za izboljšanjem same sebe in svojih, stremeča delavka? Mar je kaj lepšega pod solcen, kot je preprosta a bistrovna in zavedna delavska mati, dekle ali žena? Nič lepšega, in le te nam dajejo pogum in upa za bodočnost.

Samo žena, ki stremi za izboljšanjem sebe in človeštva zamore reči, da je res moder na v pravem pomenu besede. Kadarsko delavske žene čutile potrebo, da se pridružijo svojim delavskim organizacijam, šele tedaj — in nič prej — bomo res šli nasproti boljšim časom.

Od nevedne žene nimamo kdovkaj pričakovati. To nam potrjuje sto in sto faktov.

Ozrimo se samo malo v Indiji. Indijsko ženstvo je na zelo nizki stopnji v vseh ozirih (razen v številu). Indijska žena je rojena in vzgojena skoraj z golj radi same seksualnosti. V zgodnji mladosti često že z osmimi leti so oddane v zakon, če je ta beseda na mestu za enake zvezne. Njih edina vzgoja je religija in seksualnost — oboje v perverznom tonu.

O združstveni higijeni, o vzgoji otrok ali o čistoči nima jo pojava, ker Indijski menijo, da je ženska manjvredno bitje, ustvarjena samo, da služi moškemu in kot taka nima pravice razširiti svojega duševnega obzorja.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

AVGUST.

CHICAGO, ILL. — "Moonlight" piknik soc. povskega zborna "Save" v soboto večer 9. avgusta na Kegheno vrtu v Willow Springsu.

DETROIT, MICH. — Piknik klubov št. 114 in 115 JSZ v nedeljo 17. avgusta na 9. Mile in Ryan Road.

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ na Močilnikarjevi farmi v nedeljo 17. avgusta.

GIRARD, O. — Piknik kluba št. 222 JSZ v nedeljo 24. avgusta.

BLAINE, O. — Konferenca in piknik klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v nedeljo 24. avgusta.

BRIDGEVILLE, PA. — Piknik federacije SNPJ. za zapadno Pensylvanijo 31. avgusta na vrtu pri domu druž. it. 250 SNPJ.

SEPTEMBER.

CONEMAUGH, PA. — Piknik kluba št. 5 JSZ v nedeljo 14. sept. na Parkhillu.

MOON RUN, PA. — Konferenca JSZ. za zapadno Penn. v nedeljo 28. septembra.

SHEBOYGAN, WIS. — Konferenca JSZ. za Wisconsin in severni Illinois se vrati meseca septembra. Datum bo sporočen pozneje.

OKTOBER.

WAUKEGAN, ILL. — Veselica in dramska predstava kluba št. 45 JSZ. v Slov. nar. domu v nedeljo 12. okt. pop. in zvečer.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 26. oktobra v dvorani ČSPS.

COLLINWOOD, O. — Veselica s programom kluba št. 49 JSZ. v nedeljo 26. oktobra v S. D. D.

NOVEMBER.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 30. novembra v dvorani ČSPS.

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zava kluba št. 1 v sredo 31. decembra (Tajnike klubov prosimo, da nam sporočite datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Hišni red v jetnišnici

Piše Veno Venomer, Ljubljana

Čim vstopi jetnik v svojo celico, je prvo njegovo delo, hoditi po celici gor in dol, pet korakov tja, pet korakov sem; in grunta ter si skuša dopovedati, kaj se je prav za prav zgodi. Ko je utrujen od tega tavjanja na istem mestu, sede. Ko pribesujejetniško hrano, vzame svojo skodelico hrane, pobrska po njej, poskuši ter odloži. Ali pa sploh kak dan ne mara jesti ničesar. (Vsaj kdor je prvič, dela tako. Stari arestanti so kar hitro vžive.) Potem se začne interesirati za svojo celico, prebira napise po zidovih in vratih, isče besed, vržanah v zid ter je kar nekam vesel, ko zapazi, da visi na steni večji papir, nalepljen na karton ter popisan ves s takozanim "hišnim redom". In ga prebira prve dni dan za dan. Iz dolgočasa, nič drugega.

Prepričana sem, da kadar bo začela delavska žena zavedno misliti in bo v istem duhu vzgojevala svoje otroke, ne bom več čitali po novinah o matereh, ki jim je država dovolila, da so šle na bojne poljane obiskat grobove svojih sinov-junakov...

Ne! Ker takrat bo vsaka mati tako visoko cenila življenje svojega otroka, da mu bo globoko v dušo vceplila plemenitost nesebičnosti, ter bo s tem pomagala človeštvo doseči res pravo civilizacijo in kulturo.

In sestre-proletarke, čimprej pojedemo na delo, tem prej bodo dosegle svoj cilj: **blagostanje svojih družin.**

Proletarske žene in dekleta, naj vas ne ovira nobena religija, noben strah pred pogubljenjem na vaši poti za doseg svojih pravic.

Pozitivno imamo in poznamo samo eno življenje in če si hočemo to izboljšati, nam tega ničče braniti ne more. Ako ima milijonar pravico do "nebes" na zemlji, imamo tudi mi, ki mu ta "nebesa" omogočujemo, pravico, da zahtevamo svoje pravo!

Mi smo tisti, ki ustvarjamо vse udobnosti življenja in imamo zato pravico, da te udobnosti tudi uživamo. Treba je le, da si to pravico uveljavimo. "Žena iz limozine," ki vse dni prebije v brezdelju, ima roj služinčadi, da streže njenim sitnim muham. Delavska mati, ki dela od jutra do večera pa nima često niti dovolj za pod zobj.

Če je tak sistem rezultat tiste velike krščanske ljubezni do bližnjega, tedaj je skrajni čas, da odpremo svoje oči in poslušemo boljše in plemenitejše ljubezni do bližnjega v nas samih.

Trpljenje in nevednost je napravila iz nas mase, kot nas visoki krogi radi nazivajo in skrbeti moramo, da bo prvo in drugo izginilo, ter da bodo mase postale širne množice v bratstvu v slogi združenih proletarcev! In to bomo tudi dosegli, če bomo šli na delo vsi, proletarci in proletarke.

(KONEC.)

Tako pravi točka 4).

Maša... Da, spodaj v pritličju, ona, vrata ki spominjajo na kaka vežna vrata kmečke hiše, so vhod v celico, ki nosi ime cerkev in je majhna kapelica, kjer vsako nedeljo duhovnik mašuje za jetnike. In jetniki morajo držati jezike, čeprav duhovnik pridiga pogosto z mržnjo do "pokvarjenih jetnikov" ter jim z lepimi besedami riše svobodo, ki so jo izgubili, ker niso bili otroci božji, itd.

Prepovedano je, pripovedovati svojim sojetnikom o svojem storjenem zločinu. Poznal sem jetnike, ki jih je pekla vest radi njihovega dejanja, ki so ga pod pritiskom razmer storili, moralni storiti, pa so iskali med jetniki ljudi, ki bi se jim

predpisuje:

"Če bi kdo jetnikov svoje telo iz karknega koli razloga ranil ali ohromel ali bi se celo držnil poskušati samomor — se ga mora strogo kaznovati."

Obupanec — jetnik torej, ki je v obupu razbil šipo na oknu ter si z njo skušal prerezati žile na roki, da bi izkravavel, a

lahko izpovedali. Sodniki so mu to ni uspelo, je deležen stva med jetniki. Zakaj tega ne marajo, ker bi utegnilo poti statu nevarno.

Točka 20: Prepovedano je jetnikom, kakršnekoli stvari prodajati, kupovati, posojati, menjati, darovati ali sprejemati.

(Srbsko se glasi: **Zabranje** no je poklone davati ali prima-

točka 21: Vseh točk tega hišnega reda, ki bi bil lahko osnova za cel ardentantski roman, je 22.

Želja in potreb jetnikov pa je mnogo več in vse drugačnih, kakor si domislija to hišni red.

Prva Jugoslovanska

restauracija

DOMAČA KUHINJA

Otto and Jerry

Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovencem v poset

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva.

Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE.

CHICAGO, ILL.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristopna v skupna domača jedila.

Cena zmerna. Postrežba točna.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročna \$2 na leta, \$1 na pol leta.

Najboljše urejevan angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročno zanje sprejema "Proletar".

vam priporočamo v naklonjenost.

Ako vam lahko postrežo enako dobro kakor drugje, zaslужijo, da jih patronizirate! Povejte jim,

da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarju

Zadružna banka

Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.

2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v domovino in obratno.

3.) posreduje v vse gospodarski zadavek hiter in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-16 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obražajte se nanj.

Obražajte se v vseh bančnih poselih za star kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

ŠTIRI KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA \$1

in 10c za pošiljalne stroške.

Pošljite naročilo Proletarcu.

Velika izbira raznih drugih knjig.

Pišite o cenik ali pazite na onega, ki izide od časa do časa

v Proletarju.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

ATLANTIC PRTG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Landale 2012

A. H. Skubic, predst. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletar".

MOŠKE OBLEKE

100% IZ ČISTE VOLNE

\$16.50

LAWNDALE
CLOTHING HOUSE

3649 West 26th St., blizu Lawndale

Kakosi je človek ustvaril Boga

Studija na podlagi imperialističnega naziranja zgodovine.

JOHN KERACHER. PROSTO PREVEDEL I. M.

(Nadaljevanje.)

Vse laži, ves humbug, vsa praznoverstva in bojazni, ki se jih otrok nabere, ko raste, so posledica njegovega environmenta. To so "darovi" dobrih, toda bedastih staršev. Povprečen otrok, če ni subnormalen, bo razumen, aka pride kmalu v dotik z razumnimi, intelligentnimi ljudmi; naj pa isti otrok ostane vedno v dotiki s stupidnimi ljudmi, zraste sam stupiden in njegova glava bo polna bedastoč, strahu in trepetu pred namišljennimi stvori. Mnogo let otrokovega življenja je zapravljeno s terorjem glede nevidnih reči, o katerih se uči, da eksistirajo okoli njega. Ta nesreča tepe navadno vso mladino, ki ima praznovne starše ali ki je rojena in vzgojena v nazadnjaški okolini, kjer so drugi otroci in odrastili praznoverni.

Peteri čutje so kakor male železnice, ki danošajo čutne dozname v možgane. Mnogi ljudje imajo čudne pojme o delovanju možganov in obkrožajo um z raznimi misteriji, dejstvo pa je, da so možgani prav tako naraven organ telesa kakor želodec, pljuča ali kateri drugi. Naloga roke je, na primer, da prijema, nosi, piše itd.; funkcija nog je, da hodijo, tečejo, skačejo; želodec prebavlja hrano. Naloga možganov pa je, da mislijo — nikakor pa ne moremo misliti brez čutnih doznavanj ali percepcij. Ako želodec ne dobi hrane, nima kaj prebavljati, in če možgani ne dobe čutnih percepcij od zunaj, nimajo kaj misliti. Peteri čutje še prinašajo "hranno za misel". Um ni nič drugega kot delovanje možganov, možganski proces, kakor je prebavljanje delovanja želodca ali želodčni proces. Uma ne moremo ločiti od možganov kakor je prebavljanje neločljivo od želodca. Spomin je v možganh shranjen čutni doznamen. Nebronji odtisi ali miselnne slike so vskladiščene v možganh in kadar hočemo te slike rabiti, se "spomnimo" ali jih "poklicemo v spomin". Včasi nam nagajajo, kadar jih ne potrebujemo ali celo ne maramo. Proces zapomnenja se lahko primerja s fonografskimi ploščami, ki jih shranimo in reproduciram, ko se nam zljubi. Plošče so tiho, dokler jih ne zvezemo s strojem, ki reproducira besede potom zvončnika. Takisto vaša "plošča spomina" miruje v možganh, dokler ni spojena z mentalnim strojem, ki jo požene v tir in tedaj izraža shranjene čutne percepcije v obliki govora ali pisave.

V možganh ni miselnne slike, ki ni ne imela svojega originala: izvor ali začetka kje zunaj. Z drugimi besedami: vse misli, pa naj se navzde se tako komplikirane ali zapletene ali misteriozne, prihajajo iz materialnega vira in morajo priti. Iz nič ne more priti. Celo izmišljena bitja, kot je na primer predbožični Miklavž, mora imeti sliko nečesa materialnega, kar je znanega našim čutiom. Miklavž je prijazen starec z dolgo sivo brado! Ali — kakor je omenil Joseph Dietzgen — če si mislimo angela, moramo misliti na dekliko v ptiču. Peroti in začetki obraz sta materialni stvari.

Zgodovinar je zapisal anekdoto o velikem srednjeveškem slikarju, ki je naslikal krasnega angela na steni v cerkvi. Eden duhovnik se je posmehnil in pičil slikarja z vprašanjem: "Kako pa vi veste, da angeli nosijo sandale na nogah? Mar ste jih videli?" Hitro in modro mu je slikar odgovoril: "Kdo je še videl angela brez sandal?"

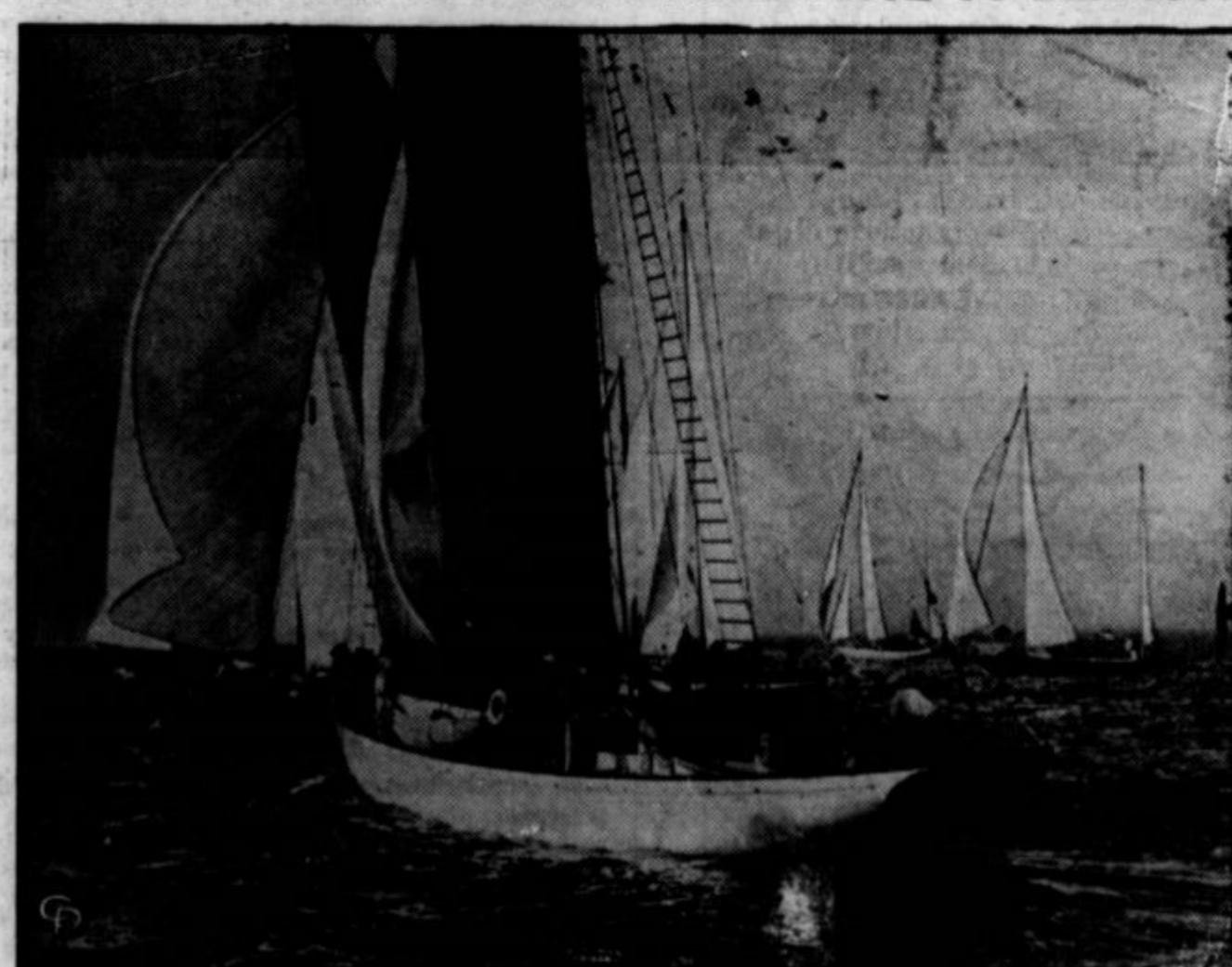
(Dalje prihodnjic.)

SAMO DELO USTVARJA

Hiša se dviga zato, ker zidarji delajo. Ce bi položili svoje orodje na stran in šli med gledalce, bi ne ganila nikam.

Tisti, ki se pritožuje nad krivicami, pojmite, da jamranje in kritiziranje ne zadostuje. Postanite zidar nove družbe, kar bo res kaj izdal.

AS YACHTS SET OUT ON ANNUAL RACE TO BERMUDA

This striking photo shows the start of the annual yacht race from Pequot Point, Conn., to Bermuda, in which 40 sturdy little schooners, yawls

From THE MAN WITH THE HOE By EDWIN MARKHAM

Bowed by the weight of centuries he leans
Upon his hoe and gazes on the ground,
The emptiness of ages in his face,
And on his back the burden of the world.
Who made him dead to rapture and despair,
A thing that grieves not and that never hopes,
Stolid and stunned, a brother to the ox?
Who loosened and let down this brutal jaw?
Whose was the hand that slanted back this brow?
Whose breath blew out the light within this brain?

O masters, lords and rulers in all lands,
How will the future reckon with this Man?
How answer this brute question in that hour
When whirlwinds of rebellion shake the world?
How will it be with kingdom and with kings—
With those who shaped him to the thing he is—
When this dumb terror shall reply to God,
After the silence of the centuries.

Going to College and After

By A. H. Kalish

Razne vere, ki jih je človek razvil, nudijo dober dokaz trdnosti materialističnega naziranja zgodovine. Da bomo na jasnom kaj je vera, jo definiram takole: vera ali religija je sistem čaščenja nadnaravnih bitij na temelju verovanja, da taka bitja postojijo in da postoji posmrtno življenje. Pojem religije seveda obseza veliko več, ali moja definicija naj zadostuje, saj je čitatelj na jasnom kaj imam v mislih.

Od kod pridejo ideje o veri? Ali jih dete prinese s seboj na svet v svojih možganh? Niti najmanj. Verske ideje so priučene; rezultat so vzroje in šole. Ce bi se bil ti rodil med divjaki, bi vedel, da je to in to "tabu", prepovedano, ker drugače se zameriš zlim duhom, ki potem kaznuje tebe in tvoj rod.

Environment divjaškega življenja ne more razviti druge vere kot primitivno. Primitivno življenje daje primitivne ideje.

Vera je plod naravnega razvoja. Taka je bila od svoje najpriproste forme do svojega najbolj zamotanega kompleksa. Vera harmonizira z naturnimi človeškimi impulzi ali nagoni. Najmočnejši impulz, glavni naturni zakon vseh živih bitij je samoohrana. Nobeno normalno bitje neče umreti. Vsakodan živi. Tudi vernim ljudem, ki pojede o gloriji nebes in vedno pripovedujejo o čudovitostih nebeškega veselja, se nikar ne mudri v nebesa. Kadar jih napade bolezen, morda molijo — medtem pa pošlijte po zdravniku. Ne bi radi umrli... Najrajsi bi še ostali na tem "grešnem svetu" — čim dalj tem bolje... In kdo jim zameri? To življenje je edino, o katerem vedo, da je.

Nagon samoohrane kljubuje vsem zaprekam. Bogatin se rajši loči od svojega zadnjega dolarja kakor od svojega življenja. Tudi berač iztegnjeno roko, raztrgan in bolan, pobirajoč drobtine sladke dobrodelnosti, se drži življenja, dokler more. Še njemu je življenje "sladko".

(Dalje prihodnjic.)

saved some money by self-sacrifice; and to this must be land of opportunity, perhaps added the labor of the student after classes, during holidays, and in the summer time. Finally, the boy must be near his high school class before he can go to college. The idea further is implied that a college education puts a dumbbell or nitwit whose father one well on a road to success happens to be a millionaire is sure of going to college.

The final and utter refutation of this myth, however, comes when we consider what happens after graduation day. Suppose a son of a poor man by keeping his nose eternally to the grindstone has overcome all obstacles and has succeeded in graduating at the head of his college class, while a rich man's son, engrossed in getting as much enjoyment as possible while at college has barely passed — or even flunked out in his sophomore or junior year. Now let us suppose that both these young men apply at a bank for a job, for which one of the men has prepared himself, but which has on its board of directors the father of the other. The outcome is self-evident, the bank director will see to it that his son gets the job. Many such incidents in which sons, cousins, nephews, etc. of trustees, directors, or owners are given the cream (and a good deal of the milk) when jobs are being filled, soon make the sons of poor men who have gone to college realize that in our present system of society "connections" — which means having a millionaire father — are much more valuable than training or ability.

Then it follows that for the remaining jobs requiring mental ability, i. e. teachers, clerks, salesmen, etc., those without "connections" are forced to compete with members of their

own class who have gone through the same hardship in order to get an education, and who are now as far away from economic security and the road to success as the day they entered college.

When this fact becomes generally known; when it is fully realized that equality of opportunity is a ghastly farce in

a country where all jobs, mental as well as physical, are owned and controlled by the rich, there will be a grand influx of these people into the ranks of the only organization which offers a solution to the problems of all workers, mental as well as physical, the Socialist Party.

An Appeal to Youth

BY ANNA P. KRASNA.

The Socialist party of America is urging young people of the working class, to join in the movement for the betterment of living conditions among the workers, the world over.

Our Jugoslav Socialist Federation is likewise inviting young Slovenes and others to join the J. S. F. clubs and branches in various cities and towns in the United States. There is hope that the young folks will gladly respond to this call and help build a strong workmen's party, which shall really work for their benefit, instead of for the benefit of capitalism, as the political parties in power are doing today.

This world of ours has plenty of wealth to keep every human being living in it, well clothed, well fed and contented. But the system today is such that many live in luxury, while many more are starving.

Young people, get interested in Socialism; join the nearest branch or club and learn why we have unemployment and misery in place of promised prosperity.

All young people in Johnstown and vicinity, who are interested in the movement, are very much welcome to join our club No. 5 of J. S. F. in Franklin Borough Slovenian Home. If so desired a sub-branch for the young folks can be formed and the meetings held in English. Other useful organizations such as dramatic clubs, libraries, etc., could be organized within the club.

Our meetings are held every third Sunday of each month, at 2 o'clock p.m. Boys and girls come and help us carry on the work for the real salvation of the poor workers — for yourselves!

We are often told that Socialism is a "humbug", which will never be taken up by a majority of the people. Usually, the prophets of such sayings, themselves believe in many a "humbug".

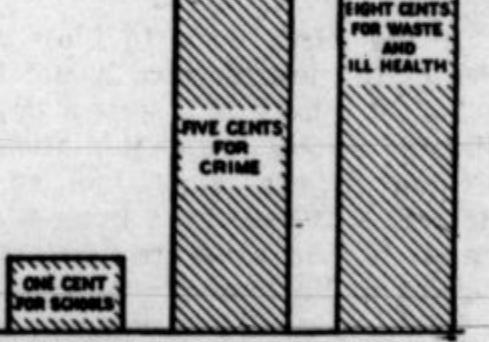
The Socialist idea is not derived from religious mysticism and it was not created by fanatic or selfish men in order to make them saints or millionaires. The Socialist idea derived from knowledge by men who were great humanitarians.

Had they used their brilliant brains, for what today's magnates are using their dull ones, they would have been wealthy men and all the modern slaves would respect and honor them as they are always inclined to do to all, who make them bend their backs in slavery...

Socialism must be learned, not merely believed in like religions. Anyone can become religious as it requires no intelligence to be religious. But to be a true socialist, one must think intelligently as Socialism

ARE SCHOOLS COSTING TOO MUCH?

How Money Is Spent

Sodrugom v Clevelandu.

Seje klubu št. 27 JSZ se vrže vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodruži, ribajajo redno na seje in pridobivajo mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

POZOR, CHICAGO!

Richard J. Zavertnik
ODVETNIK.
2552 S. Central Park Ave.,
Chicago, Ill.
(blizu 26th St.)
Tel. Crawford 8200.
Urad v mestu:
160 N. LaSalle St., soba 1100.
V zvezi z odvetniki
Rodriguez & Molony.

"MOONLIGHT"
PIKNIK
SOC. PEVSKEGA ZBORA
"SAVA"
V SOBOTO 9. AVGUSTA
na vrtu rojaka Keglja
v WILLOW SPRINGSU
VSTOPNINA 35c.
Igral bo orkester
JOHN
HOCHEVARJA.

Udeleženci bodo posreženi dobro, zabava bo O. K., ples bo v paviljonu, in ker želimo, da se zabavate v našem krogu, vas vabimo na piknik "SAVE".

THE NEXT BATTLE

The London naval treaty was ratified by the senate. The vote was 58 to 9. Five senators on each side were paired, for and against. That makes the vote 63 to 14.

"Tis well. Much better to have it over before the political campaign comes on. Otherwise the jingoes would stand on the stump and twist the lion's tail. That would make bad blood between this country and Engalnd.

The treaty itself is pretty much of a hoax. So was the 1922 treaty. But the hoax only refers to disarmament. Neither treaty was a genuine disarmament treaty. Yet the 1922 treaty stopped the talk of war between the United States and Japan. It operated as an agreement regarding the Pacific area. In like manner the 1930 treaty, months before it was ratified or even written, stopped the talk of war between England and the United States. That's something.

In England and Japan the admirals howl against the treaty, just as the admirals did in this country. But those countries will most likely ratify. The howling of admirals is a good argument for anything they howl against. The universal admiralty howling is also good evidence that the treaty does not favor any particular nation as against any other.

The arguments set forth against the treaty in the senate were childish. There is only one argument against it, namely, that it is not a disarmament treaty. But that was not a sufficient reason why it should be defeated, given the other advantages: the stopping of the talk of war with Britain, and the fact of naval agreement rather than competition.

It is, however, a good argument, in favor of further international conclaves, to bring about real disarmament.

The next fight will be in congress, over the naval building program. The jingoes will want to build every ton the treaty allows. There is no excuse for building any of it. Their plans must be circumvented if possible. And this feature must not be neglected during the campaign. — Milwaukee Leader.

WANTED: A NICE DISASTER

If a drought would cut the wheat crop by 100,000,000 bushels, the worries of the federal farm board would be over, says William M. Jardine, former secretary of agriculture and newly appointed minister to Egypt.

If the earth were to blow up, the worries of the human race would be over, too. Isn't it a heck of a system that looks upon disaster almost with jubilation? The individual farmer cannot look at it that way. He stands to lose by a bumper crop and he stands to lose by a crop failure. He is hit a-going and a-coming.

But we wouldn't wonder at all if the federal farm board is praying for a drought, to save its own face. It has failed, and great is the failure thereof.

Mr. Jardine is going to the country where they had seven lean years. Maybe he can delve into the ancient mysteries and tell the farm board how to bring seven lean crops upon the farmers of this country, thereby raising prices and tying a blue ribbon on the board.

THE DIGNITY OF LABOR

I have beside me a mimeographed announcement from a New York employment agency. It is headed "The Most Remarkable" Sale of the Year Begins Today. Never Before Have Such Wonderful Bargains Been Offered."

And beneath this scare head runs the following explanatory paragraph:—"Due to business depression we have in our files for immediate delivery hundreds of thoroughly competent office workers who must be placed at once. Their former 'values' have been disregarded, as it is essential they 'sell' themselves immediately."

Below come details such as—"Bookkeepers (Male)—Full charge and assistants. Many with knowledge of stenography and typing. Formerly \$20—\$50. Now \$15—\$35."

"Secretaries and Stenographers—Experienced or beginners. Competent, neat. The best sellers' during prosperity. Were \$18—\$45. Now \$13—\$30."

The agency also boasts—"Typists—Finest selection in town. Accurate and rapid. Well worth \$15—\$28. Now \$12—\$23."

Furthermore, the customer is advised, "Phone me personally if you are interested in these unusual buys."—Heywood Broun.

CHART OF TARIFF INCREASES

SUGAR	New Law 2 C LBS (CUBA) Old Law 1.76 c	HIDES	New Law 10 % Old Law FREE
SHOES	New Law 20 % Old Law FREE	CASEIN	New Law 5 1/2 C LB Old Law 2 1/2 C LB
SOFT LUMBER	New Law \$1 PER 1000 FT. Old Law FREE	PIG IRON	New Law \$1.12 C TON Old Law 75 c
BRICKS	New Law \$1.25 PER 1000 Old Law FREE	WHEAT	New Law 42 C BU Old Law SAME
CEMENT	New Law 6 C PER 100 LBS Old Law FREE	MILK	New Law 6 1/2 C GAL Old Law 2 1/2 C GAL
LONG STAPLE COTTON	New Law 7 C LB Old Law FREE	CATTLE	New Law 2 1/2 & 3 C LB Old Law 1 1/2 & 2 C LB

These sketches tell at a glance the increase in duties under the new tariff law.

Our Doings Here and There

BY JOHN RAK

From Johnstown, Pa., comrade Anna P. Krasna writes an article appealing to Youth to join the JSF. We hope her article will give encouragement to the young Slovanes so that English speaking sub branches can be organized. In Milwaukee this has already been done as reported by Tony Kamniker. For Chicago a campaign is being made for this same purpose and it is hoped to have one organized in the near future.

Preparations are being made by the committee for Sava's Moonlight picnic on Saturday, August 9th. This event will be held at Kegels Grove in Willow Springs. Johnny Hochevar's orchestra will take charge. Admission is 35c. Tickets can be purchased from any member of the chorus or at the office of Froletaree.

Branches No. 114 and 115 JSF of Detroit will give a joint picnic Sunday, August 17th on the 9 Mile and Ray Rd. For the same date, branch 27 JSF of Cleveland reports of a picnic to be held at Mochilnikar's farm.

In Johnstown, Pa., the Friendly City, an SNPJ. lodge, will hold their

It Was a Success

The Westmoreland County Local Socialist Party held its annual outing at Bowers Grove on Sunday, July 20. It was a success. A large crowd attended. I am sure everybody enjoyed themselves for there were sports for old and young, free prizes were given and refreshments were served all day.

There were several very good speakers, who spoke on the unemployment situation, the cause of it, and what could be done to remedy such a serious problem. I am positive that if anyone present had any doubts or questions in mind he saw clearly through all after listening to those speakers. The people were so interested that several joined the Socialist Party right then and there. It would be great if many more would become aroused by such speakers since they cannot see through things themselves.

The Reading Labor Advocate and several pamphlets were being distributed. Many gladly made use of these and took several extra copies to give to their friends. Some didn't take advantage of this free literature. I don't see how they can refuse something that, if they took a little time to read over, would be of great benefit to them. They seem to be so afraid of learning something useful.

But this cannot continue much longer. People will have to awaken from their sleep. They must become united politically. They must awaken soon.

Thanks to all those who helped to make this outing a success.

Dorothy Britz, Export, Pa.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Cook County Socialists have a new local protest meetings have been held, in Milwaukee, Reading, New York and other large cities. These are sponsored mainly by the Socialist organizations. New developments place the case in the proper light before the people and the chances for a rehearing and the eventual freedom of these two labor leaders are greater now than ever since their imprisonment.

Detroit citizens have voted to recall their mayor. You don't read of many recall elections because the politicians are generally "slick" enough to patch up petty quarrels. Mayor Bowles evidently thought he was greater than his other machine. Detroit will select another mayor in thirty days, but even the new mayor will be little better because we know that there will be no truly labor candidate.

We expected more opposition on the Naval Treaty which passed the Senate and to which President Hoover attached his name last week. But the treaty is so delicate and so much like any previous such documents that it is a shame to accept it. If they really want to disarm why build any more naval ships? If they want to abolish war discard the navy completely.

The Chicago Tribune's correspondent wrote at length on Milwaukee and its Socialist Mayor, in the edition of Sunday July 27. It pictured Mayor Daniel Hoan as a great man who is largely responsible for the splendid condition the city is in. It wrote of the efficiency of the various city departments. Why policemen and firemen received increases in pay — because of their efficiency.

Sava's Moonlight picnic is only a week hence. Johnny Rak has truck all lined up with about 30 young folks to go with him. Other groups are organizing to be present at Kegels Grove on Saturday night August 9th. Everything will be done to make this year's moonlight affair a peppy one. You should manage to be there. Full details will be announced in next week's issue.

Officers of the S. N. P. J. convened in Chicago for their semi-annual meeting last week end. Several of the officers were not present because of their journey to Europe. The meeting lasted only three days.

The Mooney and Billings case is being kept before the public. Addit-

ional protest meetings have been held, in Milwaukee, Reading, New York and other large cities. These are sponsored mainly by the Socialist organizations. New developments place the case in the proper light before the people and the chances for a rehearing and the eventual freedom of these two labor leaders are greater now than ever since their imprisonment.

Sometimes things happen altogether different from the original planning. Such a time was last Sunday when our folks were departing for Waukegan. Yet one of our boys took the situation in hand and handled the group so that they were able to attend the picnic of Club No. 45 in Waukegan. A fairly good crowd managed to get out and enjoy the company of Chicago's visitors.

At last Friday's meeting of Club No. 1 Albert Hrast told us of the intentions of Milwaukee's club of our Federation in wrenching first place in membership from our Chicago and Detroit clubs. Geo. Smrekas told us of conditions in Pennsylvania. Comrade Gorsek spoke of their new home in Springfield and the work of our comrades there. Frances Zakowski told us of Waukegan's battles. Plans are being formulated for a debate in English at one of the next few meetings.

Following all these reports Frank Zaitz, editor of our paper eulogized the late Anton Kristan. He gave a brief sketch of the deceased leader from the early days until his death. Zaitz said in part, "Anton Kristan was always active, even until his last days, when death took him by surprise. Anton Kristan was an economist. He fought capitalism with its own weapons, by organizing cooperative Enterprises. Yet he believed in political action, but stressed the need of workers patronizing the cooperative Foundations."

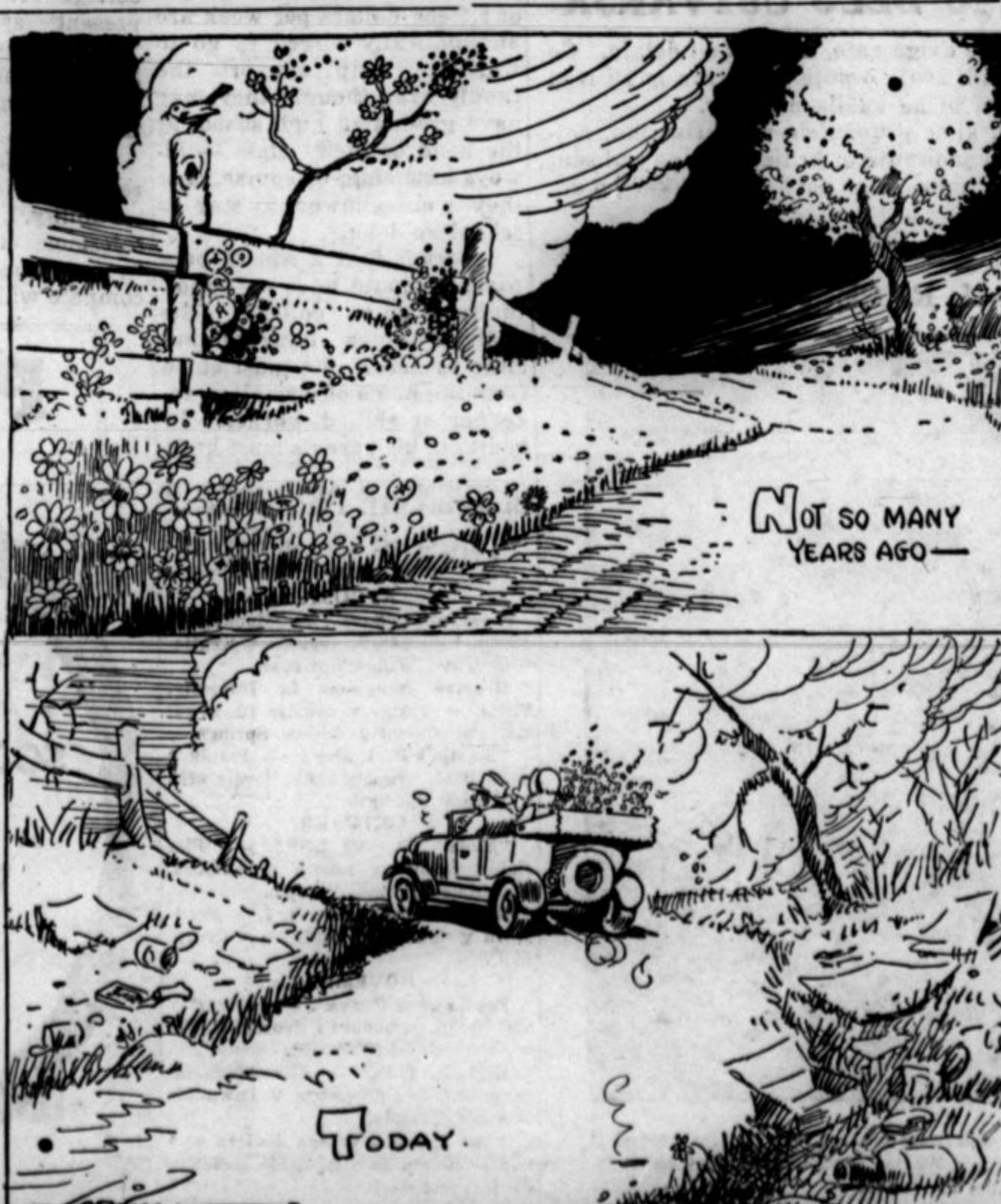
Spartan Simplicity

Book Agent (to farmer)—You ought to buy an encyclopedia, now that your boy is going to school.

Farmer—Not on your life. Let him walk, the same as I did.

If organized labor, both politically and industrially, had been prepared to devote the same enthusiasm and make the same sacrifices to making the world worth living in as it did in the war it would have brought a new world.—Fred Bramley.

FROM NATURAL TO ARTIFICIAL SCENERY

OUR AIM:
EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE,
COMMONWEALTH

THE SOCIALIST PARTY AT WORK

Colorado

Wm. C. Stone, the very active state secretary of Colorado, reports that a local of 21 members has been organized in Colorado Springs. The state ticket for Colorado is as follows:

U. S. Senator, Morton Alexander of Arvada; Governor, C. A. Bushnell of Holyoke; Lieutenant Governor, Roy Black of Denver; Treasurer, J. A. Kimber of Wray; Secretary of State, C. R. Axelson of Denver. The State Executive Committee is to finish drawing up the ticket for the state offices.

Montana

The indications are that Montana will have liveliest Socialist campaign for many years. Four field workers are being kept constantly in the field.

Ohio

State Secretary, Sidney Yellen, reports a lively local just organized at Zanesville. He also orders several thousand leaflets and pamphlets, indicating that the work in Ohio is being pushed as rapidly as possible.

Socialist Candidates in Wisconsin

Judge William F. Quick and James P. Sheehan, long active in the local Socialist and labor movement, have been selected by referendum vote of the members of Local Milwaukee as candidates for congress in the Fourth and Fifth districts, respectively.

The referendum also resulted in the following candidates being selected for the fall election: District attorney—Max Raskin; County treasurer—Sigmund Barth; County clerk—Max Elsner; County surveyor—Hugo Lang; Coroner—William F. Schulz; Sheriff—Al Benson; Register of deeds—John Krause; Clerk of circuit court—Oscar Eckert.

The police of Wausau showed a decidedly unusual amount of fair play when they roped off an entire block's length to give a Socialist meeting first claim to the space and prevent interference by traffic. A fine meeting was held and there was a good demand for literature. Organizer Snow reports that Marathon County Socialists will have a legislative and county ticket. There are many well known and determined Socialists throughout the county and plans for a strong campaign have been made.

Emil Seidel, first Socialist mayor of Milwaukee, has been elected president of the city service commission. Seidel is serving his fifth year as a member of the commission.

New National Socialist Paper

The Milwaukee Leader has arranged to get out a daily national edition. This will be the only daily Socialist paper in the English language and it is expected that a large circulation will be secured.

The only Milwaukee daily newspaper of which there is a complete and permanent file in the New York City public library is The Milwaukee Leader, and this file is complete from the first day of publication.

Italian Socialist Convention

The Italian Socialist Federation held very successful convention in Detroit on July 4th, 5th and 6th. The principal work before the convention was the question of re-organization of the Socialist and Italian Labor movement in the United States and Canada and the preparation of literature and distribution of the Italian Socialist press. Adherence to the Socialist Party of America was reaffirmed.

It was voted to put the question of the removal of the Federation headquarters from Chicago to New York to a referendum vote of the membership of the federation.

Introductory Studies of the Capitalist System

An Outline Course for Socialist Groups, prepared by Elinor Henderson and distributed by the Rand School of Social Science.

The national office of the Socialist Party, 2653 Washington Blvd., Chicago, has a supply of the above Outline and will be glad to mail them out at the price of 25c each.

Illinois

Ralph McCallister, newly elected secretary of Local Cook County (Chicago), is actively engaged in lining up the work for the coming year. The program outlined includes: Establishment of a labor forum and discussion group; classes in history and principles of Socialism, economic and social problems; closer cooperation with trade unions; publication of a monthly bulletin, and the carrying on of a strenuous campaign for the fall election. While a student at the University of Chicago, McCallister organized a Socialist Club which is attracting wide attention throughout the state.

Michigan

William Healy, member of the Oakland County Local, has been elected as trustee of the Board of Education of School District No. 8, Royal Oak Township, Oakland County, Michigan. While the election was non-partisan, Comrade Healy was endorsed by the Oakland County Local and is a member of the Metal Polishers Union in Detroit.

Wisconsin

In addition to the active campaign being carried on throughout the state, the Socialists of Wisconsin are preparing for their great annual picnic, which is to be held at Muskego Beach, Sunday, August 10th. State Secretary Benson announces that the prospects are good for the largest picnic in the history of the party.

Mayor Rae Weaver of Beaver Dam is keeping his office open long hours in order to give all citizens an opportunity to consult him on matters pertaining to public business. Visitors are cordially welcomed and their suggestions or complaints given every possible consideration.